



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

17. Nomenclatura figurarum ordine Alphabetico: Ex antiquis Rhetoribus
expressa:

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

CAPVT XVII.

Acyron, siue, Acyrologia.

Improprium, vt sperare, pro timere. Tercet. Nam, quod tu speras propulsabo facile. Et Herod. lib. 8. ἀλεπάλως γὰρ ἐξενήπιζον. Aduersarios se habituros sperabant.

Aesologia.

F. Ruf.

Hoc schema efficitur ratione breui, & sententiosa. Ita vt, quod dubium est visum, ad certam fidem adducivideatur, vt; Etsi acerbum vobis, quod dicturus sum, videbitur, tamen, a quo animo audiendum est: nam ferè, verum consilium, quod initio auditugrane est; in posterum cognita utilitate fit iucundum. Lycurg.

Aganathesis.

L. Ruf.

Indignatio, quæ sit maximè pronuntiatio- ne, vt: Fero ego te Torquate, iam dudum fero, Cic. pro Sylla.

Et, *Canendo tu illum, aut unquam sibi fistula*

contra
Invidia fuit Virg.

Allæsis.

P. Ruf.
Alij enim
antithesi
confundunt.

In hoc schemate diuisio, & separatio est personarum, aut rerum, & demonstratio quantum interfit, vt: Diuersa studia in adolescentium animis adueteramus, tamen si fratres erant, vno, atque eodem sanguine orti, alter in studio laudis versabatur, & industria virtutis, vitam gloriosam, sed laboriosam sequebatur; alter in augenda pecunia occupatus, & habendi cupiditate deprauatus, summas diuitias, summam virtutem existimabat. Hic nimirum magis erat laboriosus, qui laborem condendi, non vtendi causa suscipiebat. Hegesia. Item; Non enim simile est viuere in æqua ciuitate, vbi ius legibus valeat: & deuenire sub vnus tyranni imperium, vbi singularis libido dominatur. Sed necesse est, aut legibus fretum, meminisse libertatis, aut vnus potestati traditum, quotidianam commentari seruitutem, Hyperidis.

Allæsis apud Alexandrum Rhetorem aliud sonat, scilicet mutationem numerorum, casuum, personarum.

Amphidiorholis.

Apud Alexandrum Rhetorem; ὁταν πρὶν εἰπῆν, ἢ εἰπόντες ἀσφαλίζομεθα τὸν λόγον, cum dicti alicuius acerbiterem, & antequam dicatur, premunimus, & postquam prolatum fuerit, mitigamus.

Anaclopsis.

Hoc schema fieri solet, cum id quod ab al- tero dictum est, non in eam mentem, quæ intelligitur sed in aliam, aut contrariam excipitur. Huiusmodi est vulgate illud Proculcium. Proculcius, cum filium suum moneret, & hortaretur, audacter ex bonis ipsius sumptum faceret, quas in res veller, atque opus esset: nec tum denique speraret libertatem, licentiamque vtendi futuram, cum pater discessisset, cui, viuopare promiscuè omnia licerent: ac filius respondisset, non esse opus sepe eadem oratione moneri, nec se patris mortem expectare. Ei Proculcius pater subiecit, Immo verò minimè meam mortem expectes, nec properes moliri, vt velocius moriar.

Plato interrogatus, qui Respubl. beata fieret: respondisse dicitur; Si aut qui sapiunt, imperare, aut imperant, sapienter discant.

Item Theophrastus dicitur dixisse, Prudentis esse officium, amicitiam probatam appetere, non appetitam probare.

Item Aristoteles dicitur dixisse, Bius esse vitam beatissimam, cuius & fortunæ sapientia, & sapientiæ fortuna suppediter.

Anacenesis.

Communicatio est, cum aut ipsos aduersarios consulimus, aut cum iudicibus deliberamus. Cicero in Diuinatione. [De te iam, Cæcili, mehercule extra hanc contentionem, certamenque nostrum, & reliqua. Est & idiotissimos.] Item pro Quintio] Si de prædijs tuis ageretur, Sex, Næui, si in paruula re captionis aliquid vererere: non statim ad C. Aquilium, aut ad eorum aliquem, qui consuluntur, cucurrisset? cum ius amicitia, societatis, affinitatis ageretur, &c. idem ibidem. Ego pro te nunc hoc consulo post tempus in aliena re, quod tu in tuare, cum tempus erat, consulere oblitus es. Quæro abs te, C. Aquili, L. Luculle, P. Quintili, M. Marcelle, vadimonium mihi non obijit quidam socius, & affinis meus, qui cum mihi necessitudo vetus, controuersia de re pecuniaria recens intercedit, &c. Item pro Sext. Si recidè vestram bonitatem, atque prudentiam agnouit, non multum me fallit: si conq. R. S. primum expectari. Cato, Si vos in eo loco essetis, quid aliud faceretis. [& alibi] Communem rem putare, ac vos huic propositos. Virgilius.

-fui

— fuit et sibi et alii
Anchises genitor, Dauni misereve senecta.
Anadiplosis.

Aquila. Reduplicatio. Rarum apud oratores figura genus, frequentius apud poetas; si quando tamen, & in ciuilem orationem incidit, mediocrem dignitatem habet. Interest autem inter hoc, & palilogiam, ac cpanalepsin, quod hic ea, quæ in superiore membro postrema ponuntur, in posteriore prima repetuntur, ad hunc modum. Concurrerat ad tantæ rei nuntium, sicut commune ciuitatis periculum monebat, senatus frequens, equester ordo vniuersus. Tale est & illud Teretianum, Negat Phanium esse hanc sibi cognatum. Demipho negat esse cognatam.

Jul. Ruf. Anadiplosis item est eiusdem verbi continuatim repetitio, vt,

Et longam formase vale, vale inquit, tota.
Et, OCorydon Corydon, que te dementia cepit?
Et, Me, me, adsum qui feci, in me conuertere seruum.

ORutuli. Latine dicitur hæc figura *duplicatio*, Vide Palilogiam.

Anarepsis.

Huius figuræ meminit Hermogenes, & exemplum affert illud Demosthenis, οὐκ ἴδιαις ἐρέχεται τὴν πόλιν, οὐδὲ πρὸς ἰσθμὸς ἐγγύς, οὐδ' ἐν τούτοις, videtur grauis quædam responsio, nam ἀνοίξαι, est consilia respondere.

Analepsis.

Endemura ductio et anastrophe. Repetitio eiusdem sententiæ, vt ostendam primum causam non fuisse, cur à Prætoribus postulares, vt bona P. Quintij possideres, deinde ex edicto te possidere non potuisses, postremò, non possidisse. Differt ab anaphora, quòd hæc sit repetitio in principijs sententiarum.

Ananctos.

Eni. Lup. Hoc schema tunc prodest, atque omnis eius utilitas in eo est: cum volumus ostendere necessitudinem aut naturæ, aut temporis, aut alicuius personæ: quemadmodum fecit Myron, Amicus meus fuit Cremonides, & opinione omnium magis familiaris: & pro salute eius, quæcunq; potui feci: sed postea quàm maior vis legis, nostrum auxilium ab illius periculo remouit, calamitatis, ac luctus eius particeps eram. Nam opitulandi facultas om-

Myron.

nis crepta iam fuerat. Item Democharis. Nihil enim valebat assidua pro fratre, ac misericors deprecatio, cum iudicaret tyrannus: cuius crudelitas omnem naturæ necessitudinem extinguebat.

Anafæno.

Est superiorum proxima figura (schæfos, anthyphoræ, &c.) qua ab aduersarijs maxima proposita distribuimus, ac redarguimus, velut falsa, vt

Nunc Lycia serues, nunc et Ioue missus ab ipso

Interpres diuum fert horrida iussa per auras.
Latine dicitur *destruatio*, vel *euacuatio*.

Anastrophæ.

Ἀθέτως θέσται ἐν δεξιτερᾷ τοῖς ἔξοις, vt ἐμοῦ μέτρα.
Verus scholiast. Græcus, Anominatio in paronomasia.

Antihypophora.

Est figura sententiæ, qua aduersariorum nobis sententias ac dicta proponimus, ac substituiamus, in hoc tantum, vt illis respondeamus, vt:

Verum anceps pugnae fuerat fortuna, fuisset. Si perisisset satis semel est, peccare fuisset ante satis. Latine dicitur *oppositio*, vel *obicitio*.

Antimerabile.

Commutatio, vt [Non uiuo, vt edam, sed edo, vt uiuam, 4. ad Herenn.] Hæc eadem *Diallelon*, & *Anaclastis*.

Antisagoge.

Compensatio. Est autem huiusmodi, vbi aliquid difficile, & contrarium confitendum est: sed contra iniegitur non minus sumum: qualia sunt hæc de rege Ptolomæo apud Cicero-

nem. Difficilis ratio belli gerendi: at plena fidei, plena pietatis. Et si dicas, magnus labor, multa pericula proponuntur: at gloria ex his immortalis est conlectura.

Antiphrasis.

Est figura sententiæ, cum quædam negamus nos dicere, & tamen dicimus: vt apud Lucilium, [Non tango quod auarus homo est, quodque improbus, omitto. Et apud Virgilium.

Quid memorem portum, Lucrioque addita claustra:

Latine dicitur *omissio*. Alias antiphrasis est:

Demosoch.

Jul. Ruf. p. 36.

Jul. Ruf. p. 38.

Prolepsis.

Subiectio.

Aquila p. 16.

Strav. Ἐπιπένην ἀντ' ἐν ἴσῳ.

ἀντιθέμεν.

Alexand.

Rhetora.

Jul. Ruf. p. 37.

est in abusu nominis, & etymologia, vt, bellum, quod minime bellum.

Antistasis.

Est, cum idem verbum reperitur in contrario sensu, vt, *Jul. Ruf. p. 33.* Vna salus victis, nullam sperare salutem.

Et] Ex illo Corydon, Corydon est tempore nobis.

Hæc Latine dicitur *insensio*. Eadem *traductio*, & *analepsis*.

Antistæchon.

A' *ὑπίσταν*, Athen. lib. 2. est *oppositio literarum*, vt, *φίλην, πάλιν*.

Antistroche.

Aquila 20. *Conuersio.* Species huius figuræ cum eandem ferè vim habeat, contraria est epanaphoræ, eo quod ibi ab eadem parte orationis sæpius incipitur, hic in eandem partem definitur: cuiusmodi est hoc, pro Fonteio.

Fruenti maximus numerus è Gallia, perditatus amplissime copiæ è Gallia, equites numero plurimi è Gallia. Eadem *epistrophe*, & *conuersio*, & *epiphora*.

Antistheton.

P. Rutil. p. 11. Hoc pluribus modis fieri solet, & habet in omni genere orationis summam utilitatem. Quare separatim demonstrandum est de vnoquoque genere eius.

Carissimi. Vnum est, cum contrariæ res inter se conferuntur. *Charisij.*

Alter eorum erat in dando benignus, alter erat in accipiendo astutus. Hunc omnes conquirebant: illum vitabant, ne ab eo viderentur. Huius enim pudor erat omnibus iucundus: illius autem impudentia, ipsi suavis, cæteris amara.

Hoc idem fieri potest in vna persona, ita, vt fecit Dinarchus, cum ipse de se diceret; Olim in adolescentia sedulo omnem gloriam sectabar: at nunc in senectute summum me ambitionum inuasit odium: tunc facile multis operulabar, nunc iam me ipsum tueri vix possum: tum mihi beatissimus videbar, si quampluribus benefecissem; nunc contra vereor, ne quid mihi desit ad necessarium ætatis meæ cultum; tunc ego ipse pro republ. fortiter arma capiebam, nunc præterquam laudare eos, qui rempublicam armati defendunt, nihil valeo.

Isidorus.

Est etiam genus huiusmodi, quod in eadem sententia, priori verbo contrarium quod est, infert, & coniungi solet. *Isidori.* Non ille stultitia, aut furore impulsus, tam graues labores

frustra subiret: sed ex acerbitate laboris, iucundos voluptatis fructus sibi parabat.

Aliud est item, quod superiori infert, sed consequenter ita, vt fecit Demetrius Phalereus.

Nobis primùm Dij immortales fruges dederunt: nos quod soli accepimus, per omnes terras distribuimus. Nobis maiores nostri rempublicam reliquerunt: nos etiam socios nostros de seruitute eripimus. Itaq; & amplissimus nobis honos ab omnibus habetur, & propter huius honoris dignitatem superbiam nostram nemo vestigium experitur.

Antistheton, oppositum ex contrarijs. Hæc figura constat ex eo, quod verba pugnantia inter se paria paribus opponuntur. Cuiusmodi breuissimum est illud Ciceronis:

Domus decrat: at habebas. Pecunia superabat: at egebas. In pace ad vexandos ciues acerrimus, in bello, ad expugnandos hostes inertissimus.

Antizugmenon.

Sive *inimicum*. Hoc genus enumerationis diuersam habet vim à *Diazugmeno*: ibi enim copia verborum iactatur, hic breuitas. Nam, vt in superiore singulis membris singula diuersa reddimus: ita hic plura in vno coniungimus, quale est hoc:

Quorum ordo humilis, fortuna sordida, natura turpis ab oratione abhorret. Hoc enim postremum, abhorret, ad tria refertur. Sin autem hæc figura ita fit, vt in postremo sit pars orationis, quæ duo, aut plura membra coniungat, tum in primo, tum in medio *inectio-nem*, seu *ἰσχυρὸν* vocemus licet.

Præstat autem vim orationi pluribus verbis in eandem rem collocatis, non idem significantibus, sed maius aliquid: hoc modo, Verberatur, eruciatur, necatur.

Antisthefsis.

Est cum verbum verbo pari potestate per contrarium redditur, vt [Seque nouo veterum deceptum errore locorum.] Et] Voluitur ille vomens calidum de pectore flumen Frigidus. Latine *contrarium*, vel *oppositio* potest dici.

Antonomasia.

Est *pronominatio*, vt, nouus Arpinas, pro Cicerone.

Apavehmesis.

Annuneriatio, quæ fit perspicuitatis gratia. Vt *ἡρώτων ἢ τὸ δῶδότερον ὢ τὸ δῶ.* *Hermog. lib. 1. πῦρ ἰδύωμ.*

Apha-

Aphorismus, vel Divisum.

Idem. p. 27.
Descriptio rerum per reprehensionem, quæ exprimit, & corrigi vim sententiæ, & potestatem. Quare potest videri species emendationis: nam quæ temere dixeris, reprehendit. Tullius [Quamquam illa non pœna, sed prohibitio sceleris fuit.] Aut alias [Cives, inquam, si hoc nomine appellare fas est. Eadem *correctio*, & *epanorthosis*.]

Απόκρισις, ubi dictio semel posita sæpius intelligitur, notatur à Græco quodam scholiaste, *κατὰ σχημάτων*, estque Grammaticorum.

Aporosis, sive Apoplansis.

Idem. p. a. 6.
Reiectio, vel reprobatio quarundam rerum, quasi in quæstionem non venite dignarum: neque oportuisse, aut ab aduersarijs poni, aut à nobis quæri, aut à iudice postulari. Quod schema mirè facit ad acceleratè fugiendum, vt & tacuisse, & tamen non timuisse videamur, vt in re difficili, & contraria, non hæreamus. In qua figura breuiter morati, ad aliud statim transire debemus. Cicero pro Cælio, [Equitis Romani autem esse filium, criminis loco poni ab accusatoribus, neque his iudicantibus oportuit, neque defendentibus nobis.

Apophtisis, sive Aetiologia.

Idem. p. 25.
Ratiocinatio.
Venustum schema, ubi, quasi alio interrogante, nobis ipsis respondemus, & rationem reddimus. Cicero. Si quis furem occiderit, iniuria occiderit. Quamobrem? quia ius constitutum nullum est. Quid si se telo defenderit? non iniuria. Quid ita? quia constitutum est. Cæsar pro Bithynis. Quid ergo? syngraphæ non sunt, sed res aliena est. Et hætenus, ubi nobis respondemus: alias, ubi alijs: quod nisi arte procedit, causam prodit: vt apud Virgilium, interrogante altero, quod negare non poterat, subtiliter occurrit, ne furtum felle exiltimetur:

*An tibi cantando viduus non redderet ille:
Quam mea carminibus mernisset sisula caprum?*

Et testis interrogatus à reo, Num sustibus vapulasset, Innocens, inquit. Aut cum dicitur, Quæro an occiderit hominem: & respondetur, latronem, vt confessionem præcurrat defensio.

Apophtisisma

Idem. Rof. p. 27.
Sententia responsiua, vt apud Cælium, Fac vclis, perficies. Apud Tullium, Litterarum ra-

dices amaras, fructus dulces.

Apoplansis.

Idem. p. 26.
Est, aut iudicis à re contraria nobis auocatio, quam cum desiderat, aut ab aduersario commonetur, vt quærat, nos obscurando, & miscendo, & promittendo quidem dicturos nos, sed suo loco, ad aliam rem auocamus: & rursus dum dicimus, sensim ad aliud transimus, & ab eo, quod contra nos est, auocatur, & suspenditur iudex: vel coniuncta rerum multitudine implicatur, vt non de vno, sed de pluribus putet sibi sententiam esse dicendam: vt pro Cluentio fecit Cicero; in qua oratione tenebras se offudisse iactauit iudicibus Cluentianis: Intelligant nihil me, nec subterfugere voluisse reticendo, nec obscurare dicendo; ego me, iudices, ad eam causam accedere, quæ iam per annos octo continuos, vsq; eò, efficiam profectò. Deinde: Verfatam esse in iudicio pecuniam constat; per totum caput. Deinde. Vnum quidem, nemo erit tam inimicus Cluentio, vsque ad finem ipsius.

Aporia.

Hoc schema efficitur, cum quærimus, quid? aut quemadmodum pro rei dignitate dicamus: nec reperire ostendimus. *Lyfias*. Nec iam rationem inuenimus, qua flecti posse speremus: ita nos omnibus modis tentatos, acerbata, ac nimium tua facultas affligit.

Item *Hegesias*: Non hæc est, vt vulgari verbo appellatur, calamitas: quid igitur? quod proprium imponam nescio, nisi illud vnum, tantam esse ærumæ magnitudinem, vt omnem fortunæ superbissimam crudelitatem ingenij miseria superarit.

Aporia eadem est, ac *Diaporesis*, addubitatio quædam; cum simulamus quærere nos vnde incipiendum, quid potissimum dicendum, an omnino dicendum. Cumq; artificialiter simulamus, non res inuenire, non paratos venisse. Cicero in Verrem. Quem? quemnam? rectè admones, Polycletum esse dicebant. Et de domo sua apud Pontifices, tibi literas ille misit, quas? aut nunquam misit: aut si misit, in concione recitari noluit. Itaque siue ille misit, siue tu protulisti, certè consilium tuum de honore Catonis nudarum est.

Aposopesis.

Aquil. p. 14.
Reticentia, cum intra nos suppressimus ea, quæ dictari videmur, quòd aut turpia, aut inuidiosa, aut alioquin nobis graui dicta sunt: vt est *Demosthenicum* illud pro *Cæmilio*, Non

P p pati

pari ego, & aduersarius periculo ad iudicium venimus: sed mihi quidem, nolo autem quam in initio dicendi ominosius proloqui. Interdum etiam utimur hac figura, quasi ad alia properemus. Tale est Virgilianum illud:

Quos ego: sed moras prestat impetere futuris.

Definitur ab Alexandro Rhetore λόγον ἐπιτείνων τὸ παραπαιπάδωρον, ἢ παραυλῆτων τὸ γινωσκόμενον, ἢ σιωπῶν τὸ αἰτχρον. Oratio extendens, quod reticetur, ut apud Demosthenem. Μάτηρ δὲ ὑπῆρχε πολίτης ταύτης δὲ οὐκ ἔρω πόδεμ. Plus auget silendo, quam si enarrasset: Alias, vel omittit, quod notum est, vel reticet, quod obsecrum est.

Apostasis.

À nonnullis separatio dicitur, quod permixtos sensus separat, atque dilatat. Videtur equalibus membris, & interuallis distincta oratio, metaphora ducta à constitis arboribus. Nam Theophil. lib. 3. de caus. plant. constat arborum interualla vocat ἀποστάσεις. Meminit eius figuræ Hermog. lib. 1. περὶ ἰδεῶν, & Philostr. in epist. ad Iulian. αἱ δὲ ἀποστάσεις, εἴτε προβολαί, τὴν λόγων Γοργίου ἐπεχωρίαν πολλὰ ἔμμεν, μάλιστα δὲ ἐν τῶν τῶν ἐποποιῶν κλάσιν. Apostasis verò, seu proleptura orationum Gorgiæ in familiarem usum, & consuetudinem veniebant, sæpissimè quidem, maximè verò in poetarum circulo. Tale est illud, seruiebat forum cubiculo, Prætor meretrici, carcer conuiuio, dies nocti. Murrhedius apud Senecam. Meminit quoque Philostratus in Gorgia ὁρμήσε καὶ τοῖς ἑρμῆσε, καὶ παραδοξολογίας, καὶ πνευματικῆς, καὶ τῶν τῶν μεγάλα μεγάλας ἐρμηνεύειν, ἀποστάσεων σε καὶ τελεόλαμ. Aristides περὶ σεμνότητος, αἰτ, ἀπόστασις φησὶ, ὅταν ὁ συμπίπτειν κατὰ τὸ δῆμι καὶ συναρῶν ἀλλήλοις ἀποστάντες, εἰς ἀρχὴν ἰδίαν ἐπανάγωμιν ὡς τὸ σιωπημένον τὴν ἰονμάτων χωρεῖν ἀπὸ τῆναι. Rhet. Græc p. 642. Cuius definitionis satis obscura, hic est sensus, Apostasis est amplificatio quadam sententiæ, per variam rerum inter se copulatam seriem, in idem principium reuoluta. V. G. grauius parat Philippus simplex est sententiæ, & minimè figu-

Foris
προβολῶν

rata. At si diffundas hoc pacto, Thessaliam subiugauit, Eubœam sibi mancipauit, in Hellepontum proficiscitur, sensibus & colis inter se distincta, ac separata, tunc fit ea, quæ à Græcis Rhetoribus dicitur ἀπόστασις. Omnia enim declarant, & explanant, quod initio positum est, grauius parat Philippus.

Apostrophe.

Auersio. Necessaria plerumque figura, ubi, Aquil. p. 1. quæ ad alios dicta volumus, ad alios dicere videmur. Sic plerumque conuertimus orationem in reum ab iudice, cum illa tamen, quibus aduersarium alloquitur, iudici alligentur. Acutissimum exemplum in Philippicis Demosthenis, ubi, quibus verbis populum Atheniensium monitum vult, eadem se dicit apud Græcos, & Arcadas, & Messenios concionatum inuidiosè. Et M. Tullius cum sæpe alius, tum pro Roscio conuertit orationem ad Chryfogonum, ab illo loco, rogat, oratque te Chryfogone, &c.

Aria.

Execratio oratoria apud Ciceronem, ὁ σέκυλος! ὁ πορτεντὸν ἐν ὑλτίμας τερρας ἐξορτανδὸν! Apud Virg.

Artibus pro scelere exclamat, pro talibus nullis.

Dij, si qua est cælo pietas, que talia curas, Perfoluani grates dignas.

Eadem Catara.

Allysmus.

Urbana dictio. Hac figura fit exercitatis alijs ingenia festiuitas, ut apud Ciceronem, respicite, respicite iudices, hominum fortunas, respicite Fabritij senectutem: cum hoc respicite ornandæ orationis causa sæpè dixisset, respexit ipse: at Frabritius a subcellijs demisso capite discesserat. Et alias, negabat ius tam nequæ esse Verriam. Et idem alibi, execrabatur sacerdotem, qui tam nequam Verrem reliquisset.

Allyntation.

Quum consueta orationis structura, siue syntaxis immutatur, quod multis modis contingit, quos in Homero obseruat Plutarchus de schematibus.

Allynthesis.

Est, vel dialylon, cum oratio nulla coniunctione connexa, velut soluta sententiæ regulam seruat. Ut, consilium, patriæ galea, clypeoque resultant. Irrita deflexit, partim stringentia corpus. Et ipsi, numerumque modumque carinis, Nos ara, manus, naualia demus.

Lati-

Latine dicitur *dissolutio*, vel *inconnatio*. *A-syntheticum* autem, modo per singula verba fit, *æra*, manus, naualia demus. Et, hæc eadem *Acnea*, terram, mare, sidera iuro. Modò per plura verba, & per ea, quæ Græci vocant *ἁόλα*.

Densque, quid vester serui uehat, unde sero nas

Ventus agat nubes: quid cogitat humidus au-

ster,

Sol tibi signa dabit.

(Et) — *nube caua speculantur amicti,*

Quæ fortuna vires, classem quo litore li-

quant.

Quid veniant, &c.

Auxesis.

Vehemens rei amplificatio. Vt 2. Philipp. O rem non modo visu scèdam, sed etiam auditu, si inter canam in tuis illis immanibus poculis, hoc tibi accidisset, &.

Brachyopsis.

P. Rut.
Lup. p. 9.

Hoc fieri solet, cum orator breuitate sententia præcedit auditoris expectationem. *Ly-fia*, *Quæres à me*, qui iure obtinere possim, quo iure mihi *Poliænus* reliquit, quo iure prætor dedit possessionem. *Leges* me defendunt, ad te non pertinent, hi veritatem sequantur. Item eiusdem. Sed nos æquum est voluntatem dispicere. Nam consilio valuit, fortuna lapsus est: homo fuit, factur, concedendum non omnia posse; hoc enim Deorum est proprium.

Characterismus.

P. Rut.
Lup. p. 8.

Quemadmodum pictor coloribus figuras describit: sic orator hoc schemate, aut vitia, aut virtutes eorum, de quibus loquitur, deformat. *Lyconis*, quid in hoc arbitrer bonæ spei reliquum residere, qui omne vitæ tempus vna, ac desperatissima consuetudine produxit? Nam simul atque ex prioribus horis diei, nimia cibi, ac vini satietate vix meridiano tempore, plenus crapula est expectectus: primum, oculis mero madidis, humore obæcatis, visu grauidis, lucem constanter intueri non potest: deinde confectis viribus, utpote cuius venæ non sanguine, sed vino sunt repletae, se ipse erigere non valet: tandem duobus innixus, languidus, qui cubado sit defatigatus, tunicatus, sine pallio, soleatus præ lectulo, palliolo frigus à capite defendens, flexa ceruice, summifis genibus, colore exangui, protinus ex cubiculari lectulo excitatus, in triclinium trahitur. Ibi præsto sunt quotidiani, pauci codem

studio excitati contiuæ. Hic verò princeps paulum illud reliquum, quod habet, mentis ac sensus, poculis extrudere festinat, & eos bibendo prouocat, & lacessit, perinde, ac si in hostium prælio, quam plurimos superarit, atque afflixerit, amplissimam sibi victoriam paratam existimans. Interea procedit simul, & illud tempus, & potatio: oculi vinum lachrymantes caligant, ebriosum ipsi, vix e-brij cognoscunt: alius sine causa iurgio proximum lacessit: alius somno deditus, vi cogitur vigilare: alius rixari parat: alium turbas vitantem, ac domum reuerti cupientem retinet ianitor, pulsat, exire prohibet domum, interdicitum demonstrans. Interim alium contumeliosè extra ianuam eiectum, vacillantem puer sustentat, ac ducit, pallium per lutum trahentem. Nouissimè solus in triclinio relictus, non prius poculum ex manibus emittit, quam somnus oppressit bibentem, ac dissolutis artibus, ipsum poculum suapte natura dormienti excidit.

Catachresis.

Abusio vocis, vt, equum ædificant.

Catars.

κατάρσις, execratio, vt, *Dij te perdant, fugitive.* Eadem Ara.

Charientismus.

Siue *scomma*. Hac figura fit festiua dictio, cum amonitate mordax, vt apud Ciceronem, infirmo corpore, atque ægro colore, vt ipse iudicare, &c. Et apud eundem: facite enim, vt vultum ipsius, & illam vsque ad talos demissam purpuram cogitetis.

Inl. p. 24.

Κιασόν.

Apud Scholiasten Aristidis eadem est figura, ac *chiasmus*, decessatarum, scilicet sententiarum textura, vt, *Doctorem sanctissimus, & Sanctorum Doctissimus.*

Chlensismus.

Siue *epicentomesis*. Hac figura risum excitat, & Idem. seuerè proposita vafre excutit, eludens personarum, aut rerum comparationem. Vt apud Virgilium, meque timoris Argue tu Drance. Apud Ciceronem. Quasi verò, ego de facie tua catamite dixerim: vel alias potuisset contumeliosius facere, si tibi hoc Parmeno peraliquem, ac non ipse Parmeno nuuississet. Est vt apparet ironiæ species.

Clasicon.

κλατινόνχημα est inuocatio, vnde *κλατινόνχημοι*, hymni ad Deorum opem inuocandam, P. 2

dam; Facit, inquit Hermogenes, hæc figura Apostrophæ, & μεταφορά, hoc est vehementiorem quandam imperum sermonis.

Climax

Quod Græci vocant, *ascensum* nominetur à nobis. Malo enim ascensum, quam scalam, aut gradiculos, ut quidam dixerunt. Est autem figura, perquam decora, & à Demosthene commendata: in qua postremum quodque verbum in priore membro, aut parte aliqua elocutionis positum, in inferiorem rursus assumptum iniicitur: atque ita, velut gradibus quibusdam, connectitur oratio: ad hunc modum: Ponam enim ipsum Demosthenicum versum: Et non dixi hæc quidem, non autem scripsi: nec scripsi quidem, non profectus sum autem ad legationem: nec profectus quidem, non persuasi autem Thebanis. Hic animaduertis quanto elatius dicta sint, quam si simpliciter enuntiasset, & dixi hæc, & scripsi, & in legationem profectus sum, & persuasi Thebanis. Sic M. Tullius pro Milone. Neque verò se populo solum, sed etiam senatui commisit: nec senatui modò, sed etiam publicis præsidij, & armis: neque his tantum, sed etiam eius potestati, cui senatus totam Remp. commisit. Parcè autem vsus est figura. Nam in tertio gradu contentus fuit dicere, neque his tantum, ne rursus totum illud repeteret, neque solum publicis præsidij, & armis tantum: videlicet, quia & longum, & insuaue futurum erat. Egregiè autem, & (ut mihi videtur) feliciter, Licinius Calvus in Vatinius, non ergo pecuniarum magis, quam repetundarum; neque maiestatis magis, quam Plancie legis: neque Plancie legis magis, quam ambitus: neque ambitua magis, quam omnium legum omnia iudicia perierunt.

Inl. Rufini
33.

Climax est, cum ex re in rem gradum tibi sententiæ faciunt, ut, quæ Phæbo pater omnipotens, mihi Phæbus Apollo Prædixit, &c. Et,

Torua leana lupum, sequitur lupum ipse capellam:

Tloronem cyrtum sequitur lascium capella.
Latine hæc figura dicitur gradatio.

Cænoses.

Hoc duorum schematum coniunctionem habet: quod & ab vno verbo omnes sententiæ incipiunt, & in vno nouissimè acquiescunt. *Stratoelis*, Quæritis nouam rationem administrandæ reip. at reperire meliorem,

P. Ansil. p.
Spanalepsis

quàm à maioribus accepistis, non potestis. Quæritis maximis sumptibus faciendis, quomodo tributa ne conferatis? at consilij capias ætarij opes, quas cupitis, augere non potestis. Quæritis quemadmodum scelere contaminatis hominibus parcatis? at ignoscendo nocentibus, innocentium salutem custodire non potestis.

Comparatio in Isæolo.

Commoratio in Epimone.

Communitio, vide in Anaclasi.

Communicatio, vide Anacænosis.

Concessio in Paromologia.

Deesis.

Obsecratio, vel obtestatio, qua Deos oramus, aut homines. Cicero pro Deiotaro, Per dexteram istam tuam ego obtestor, Per ego has lachrymas. Pro Roloio, *utrum* *ignauis*, rogat, oratque te Chryfogone, Apud deos, Virg. Per superos, atque hoc cælum. Per ego has lachrymas, dextramque tuam te. Plautus, ita Deos obtestor per senectutem tuam.

Diabola.

Criminatio, & quasi denuntiatio eorum, que futura sunt. Cicero pro Milone, Erit, erit illud profecto tempus, & illucescet aliquando ille dies, cum tu salutaribus, &c. Terent. Videre videor iam illum diem, quo hinc egeus profugiet aliquò militarum. Apud Virg.

Sed non ante datam cingetis manibus vrbem.

Quam vos dira famæ, nostra quo iniuria cadis,

Ambejas subigas malis absumere manus.

Diacope.

Sive *diastole* est, cum inter duo eadem verba diuersum ponitur aliquid mediũ, ut, Culpatuse Paris, diuũ inclementia diuũ. Et, Duc age, duc ad nos. Et, Scis Proteus, scis ipse. Latine dicitur *separatio*. Species est, ut apparet Anadiploleos.

Diarexis.

Est figura sermonis, cum rerum distributione.

Hic Delopum manus, hic sauis tendebat Achilles:

Classibus hic locus, hic acies certare solabant.

(Et) *Hic portus alij effodiant.*

(Et) *ferit ense grauem Thybraum Osirim.*

Hæc latine dicitur *distributio*, vel *designatio*: clara, & subtilis apparet in copula verborum

cum

Cyprian, de cum nominibus. vt, [spirare ventos, fontes
hinc pati-
ontia. flueie, grandescere copias messium, fructus
mitescere vinearum, exuberare pomis arbu-
sta, nemora frondescere, prata florere. Et ver-
sus ille Licentij de Proteo ad D. Augustinum,
quam tersus est,

Spirat aper fluit vnda fremis leo sibilat anguis.

Diallage.

Improprio nomine dicitur Instantia *visas*:
tractus est pot. us orationis, quam figura.

Diallelon.

Ἀλλήλων est sententiarum reciprocatio, com-
mutationi similis. Vt, inter pueros senex, inter
senes puer. idem Enagonion, & *χρισόν*,

Dialogismus.

Hæc ita fit, cum quis secum disputat, & volu-
tat, quid agat, vel quid agendum putet. Apud
Terent. Quid igitur faciam? Virg.

*En quid ago? tu rursusne precos irrisa prioras
Experiar?*

Cicero pro Cluentio, dein iudicibus? mihi
igitur nihil quaeretur. In Verrinarum libr. 1. Si
populo redimitur, mihi præda de manibus e-
ripitur. Quod est igitur remedium? quod?

Dialysis.

Hoc Schema contrarium est Polysyntheto.
P. Rutil. p. 5.

Alymbeton. Nam demptis omnibus articulis sententiæ
diuisæ pronuntiantur. Daphnidius, Quid au-
tem me conuenit facere Byzantij? subire pub-
licæ causæ iudicium, magno nomini aduer-
sariorum fortiter resistere, non veteri pericu-
lum, diligenter posteritatis * crescere, non
minas extimescere, constanter in causâ pro
vobis perseuerare? omnia feci, vestrum com-
mune commodum spectans: tamen non de-
sunt, qui ex tantis meis officijs aliquid velint
vituperare. Item *Lysia*, Omnibus in rebus
suam confidentiam ostentabat: debitum pete-
bamus: non dissoluebat, minabamur: contem-
nebat. lex nihil valebat: magistratus negligebat.
Venit hoc tamen nobis nouissimè tempus
vltiscendi.

Dianœa

Hæc figura fit propriè, cum præponitur non
id, quod fieri oportet, sed quod fit. Tullius,
Dolabella autem, quemadmodum homines
nobiles decet, vltisci iniuriam fortissimè
perseuerat. Virg. Furor arma ministrat. Ap-
plicatur huic figuræ etiam chria sententia
necessaria. Vt Cato in Thermum post cen-
suram. [Qui ventrem suum, non pro hoste
habet, qui pro Republ. non pro sua obso-
nat: qui stultè spondet, qui cupidè ædificat.]

Diaphora.

Hoc Schema cum verbum iteratum, aliam
sententiam significat, ac significauit, primò
dictum. Id est huiusmodi. Hunc tu, frater,
eiusdem sanguinis particeps, in hac fortuna
deserere potuisti: cuius ærumnæ quemuis
extraneorum hominem, modò hominem,
commouere possent? Item, In vniuersum
mulierem, quid potius dicam, aut verius,
quam mulierem. Eadem est cum traducti-
one.

Diaporesis.

Addubitatio. Hac vtimur, cum propter res
aliquas volumus videri dubitare, & quasi ab
ipsis iudicibus consilium capere, quo potissi-
mum genere orationis vtamur. Quale est pro
Cluentio proœmium: Equidem, quo me ver-
tam, iudices, nescio: negem fuisse illam
rem, &c. Item, pro Cornelio: Pugnam a-
pertè contra nobilissimorum hominum vo-
luntates? studia, consilia, cogitationes quæ e-
orum aperiam? &c. quæ quasi dubitans, an sibi
facienda sint, dicit. Vide in Aporia.

Diascena.

Apud Hermogen. libr. 3. de Iau. eadem cum
διασένη

Diasyrmus.

Hæc figura fit, cum rem aliquam, aut perso-
nam eleuamus. Vt apud Tullium. Est adhuc
(quod admirari vos video) non Verres, sed
Quintus Mutius. Et in eodem. Sed repente è
vestigio, ex homine, tanquam ex aliquo Cir-
ceo poculo; factus est Verres: redit ad se,
atque ad mores suos. Et alibi, Quid ad hæc
Næuius? Rider, scilicet nostram amentiam,
qui in vita sua rationem summi officij desi-
deremus, & instituta bonorum virorum re-
quiramus.

Diasyrmus, eleuatio, vel irrisio. Ea figu-
ra est, qua ludentes, quæ dicuntur ab ad-
uersarijs, dissoluimus. Qualis est ille lo-
cus pro Muræna in Sulpitium, totus de iure
ciuili.

Diatypsis.

Descriptio, vel *deformatio*, vbi rebus dere-
lictis, personarum, & formas ipsas, & habi-
tus describimus, & exprimimus, vt Tulli-
us hoc modo: Ponite ante oculos vobis
Rullum, in Ponto, inter vestra, atque hostium
castra, hasta posita cum suis formosis finito-
ribus auctionantem. Item, plenius pro Mi-
videretis: tamen apparet, vter esset infid-
dro.

P p 3

101.

tor. Et deformat Milonem in theda sedentem penulatum cum vxore. Item; Clodium cum equo, & cum delectis villa egredientem. Eodem modo pro Roscio de Glaucia: Nonne vobis, hæc, quæ audistis, oculis cernere videmini, iudices? non illum miserum, ignarum casus sui, redeuntem à cœna videtis? non positas insidias, non impetum repentinum? non versatur ante oculos vobis ipse Glaucia? & quæ sequuntur.

Dicaologia.

P. Rutil.
p. 7.

Hoc schema fieri solet, cum æquitatem causæ, quam maximè breui sententia complectitur. Id est huiusmodi, Quod si me reprehendis, cum homo adolescens lapsus sim: vehementer erras, qui quid natura valeat, ignoras: acerbusque, & iniquus es, qui quod æqualiter omnibus putes ignoscendum, vni imputas, & in vno arbitraris vindicandum. Item Lysia, Nam ego huic, iudices, quicquid ad superius tempus attinet, nihil succensco: nihil enim deliquisse cognoui, sed in hoc nouissimo facto, cum plenum malitiæ perfidia que inuenirem, meritò reprehendere, atque odisse cœpi. Queritis fortasse, quid acciderit causæ: quam obrem eundem, & laudem, & vituperem: quod idem, commutata voluntate non est qui fuerat: neque idem nunc de se audire debet, quod prius consueuerat, cum sine noxa se gerebat. Non arbitratus es igitur, rursus eum reuersurum ad officium, atque amicum tibi futurum? Quo modo: quem sciam tantum facinus in se admisisse, vt in reliquum tempus, neque beneficio locum, neque benevolentia spem relinquere?

Diezeugmenon.

Aquil. p.
22.
Disiunctio.

Sive *disiunctum*. Hæc figura ita ornat, & amplificat orationem: vt diuersis redditionibus verborum membra, quæ vocamus *disiunctio*, ac seperaret, siue duo, siue plura. Hoc modo, Capuam colonis deductis occupabunt, Atellam præsidio communit: Nuceriam, Cumas, multitudinem suorum obtinebunt: cætera oppida præsidij deuincient. Tale est illud: Veniet igitur sub præconem tota Propontis, atque Hellepontus: ad dicetur communis ora Lyciorum, atque Cilicum, Mysia, & Phrygia. Venies Propontis, atque Hellepontus sub præconem, id est, conditioni, legique parebunt. Animaduertere autem potes, nihil in re resse, vt in postremis partibus membra disiu-

De Elocutione

gantur, necessitate verborum, an in primis, an hoc vicissim fiat.

Dilemmaton.

Annuneriatur ab Hermogene inter figuras, sed vt apparet inter argumentationes est referendum, non differt enim à communi dilemmate. H. lib. 4. de inuentionibus.

Distybutio.

Vide Dixerim, ea est, quæ vnumquodque proprio circumscribit verbo. vt, apud Ambrosium Hexam. lib. 3. c. 15. de aqua. Inter arenas flaua, inter cautes spurca, inter nemora viridantior, inter florulentia discolor, inter lilia fulgentior, inter rosata rutilantior, in gramine liquidior, in palude turbidior, in fonte perspicua, in mari obscura. & Lucius Firmicus libro de errore profanarum religionum, de Ioue. In cygno fallit, in Tauro rapit, ludit in Satyro. Sic Minutius Felix.

Pluuias fluere, flare ventos, grandines increpare, nimbis collidentibus tonitrua mugire.

Ecbasis.

Digressio. Excursio à proposito.

Ellipsis.

Id est *detractio*, contraria Pleonaimo. Ornatur oratio, cum verbum aliquod detrahimus à sua significatione, hoc modo, & illi quidem, qui à se contumeliam morte inimici repulit, ignosco. Videntur autem mihi, iudices, qui sententias pro illo tulerunt; nam multos fuisse audio. Hic apparet tum illud deesse, videntur autem mihi, & indices idem sensisse, vel ignouisse: sed quia intelligebatur, ideo detractum est, vt ipsa celeritate commotior esset enunciatio.

Emphasis.

Altiorum præbens intellectum, quam quem verba per se ipsa declarant.

Enagonion.

Figura, qua contrariorum sensum inductione, pugnae quoddam simulachrum exhibet. Definitur à Scholiaste Aristidis apud Photium, in Aristidis Panathenæico σχήμα δὸν ἔχει ἀγῶνα τῆ ἑκά γωνίᾳ τῶν ἐναντίων, Aristidis est species Antithesis, vt iustus fortior, fortibus iustior. Eadem *ἀγῶν* ibidem appellatur.

Enargia.

Est figura, qua formam rerum, & imaginem ita oratione substituimus, vt lectoris oculis

His praesentiaque subijciamus. Eadem Hypotyposis, Diatyposis, Characterismus, Descriptio.

Euthymema.

Jul. Ruf. p. 21.

Fit, cum per iodus orationis ex contrarijs sententijs astringitur. Apud Lucilium, [Si me nescire, hoc nescis, quod querere dico, Quare diuinas quicquam, aut querere debes.] ipse. Et si scis q. b. e. scire hoc. t. Cicero in diuinatione; tamen hic operam tuam polliceberis, qui te neque velle sua causa, nec si velis, posse arbitratur.

Epagoge.

Idem.

Fit haec ex rerum similitum collatione, vel argumentorum, salua tamen similitudine rerum. vt Viug.

Imprecium assris veluti qui sentibus anguem

Pressit humi nitens.

Et Cic pro Rosc. comparat occupationes Iouis opt. maximi, Sylla rebus gestis propius. Argumentorum autem, vt Lucretius, [Na si tu fluctus, vndasque e gurgite salfo Tollere decreueris, ventum prius Hymatium ru, Ventum, inquam, tollas.] &c.

Epanalepsis.

Jul. p. 31.

Est, cum idem verbum in eadem sententia & primum est, & extremum, vt, [Caesaris, & famam, & nomen tot ferre per annos, Tithoni prima quor abest ab origine Caesar. Et, Antei nouis rubeant quam prata coloribus, ante. Et; Vnum illud tibi nate dea, proque omnibus vnum. Et, Ipsam obrestemur, veniamque oremus ab ipso.] Latine dicitur inclusio.

Epanalepsis.

Ruf. p. 3.

Hoc schema fieri solet, cum id, quod dictum semel est, quo grauius fit, iteratur. Id interdum fit vno verbo: interdum plurius verborum conjunctione. Verbum sic iteratur. Pythia, Quid contra tot res, tamque euidentis dicere potes Demosthenes? cognitum enim est te rempublicam venalem habuisse, cognitum est. Item, Hegefia. Sed instigabat multitudinis animum ad bellum, inferendum concitatus iracundia furor. Furor, inquam, non ratio, sine qua nihil vnquam populus ex sententia gessit. Sed plurius verborum iteratio est huiusmodi. At ego in his arumnis amicis sum spoliatus omnibus, iudices qui non, quod me odissent, sed quod inimicorum factionem pertinuissent, me in malis deseruerunt.

Pythia.

Epanalepsis, repetitio. Haec figura tantum a Palilogia distat, quod in illa quidem vna pars Aquil. p. orationis bis repetitur, tum coniunctim, tum 20. interposito vno, aut altero verbo, quo vehementior elocutio videtur fieri: at in hac e plurium verborum continuatione repetitur, idem queritur: vt, si dicas, Partic. suae quisquam, o dii immortales exitium est machinatus? Hec non potest: iam non potest, inquam, libera haec ciuitas esse.

Epanalepsis, repetitio sententiae propter aliam Jul. Ruf. p. necessariam causam, non vt fit in figuris elocutionis, sed apud Lucilium: vel consilio vestrum, quod dictis olim eclicole adfuissemus priore concilio. Cic pro Rabirio, Libenter, si esset integrum, profiterer idem, Saturninum. C. Rabirij manu interfectum, nihil me iste clamor commouet, vsque huc libenter, inquam, profiterer.

Epanalepsis, est eorumdem verborum simul Idem p. 30. positorem, eiusdemque sententiae, post multa interiecta, cum aliqua periodi conclusione facta repetitio, vt;

Huc pater o Lenae, tuis hic omnia plena. Muneribus, tibi pampineo grauidus autumnano

Flori agor. Spumas plenis vindemia labris:

Huc pater o Lenae veni!

Et, Pastorum musam Damonis, & Alphestici;

Immemor herbarum, quos est mirata iuuenca

Cartantes, quorum suspensa carmine hinc

Damonis Musam dicemus. & Alphestici

Latine haec figura dicitur resumptio, vel repetitio.

Epanaphora.

Est, cum ab eodem verbo plures inchoatae sententiae incipiunt, vt,

Hic gelidi fontes: hic mollia prata Lycori, Hic nemus, hic ipso tecum consumere a-

Et, Num fletu ingemuit nostro? num lumina flexit?

Num lachrymas vultus dediti aut miseratus manserit?

Et, bellum o terra hospita portas, Bello armanur equi, bellum hac armenta mi-

nantur.

τραπ. ἀπὸ τῆ αὐτῆ κόμματος: δύο ἢ πλείονα κῶλα ἀρχῆται. Alexander. Rhetor. Jul. Ruf. p. 31. Anaphora: seu repetitio. Et Epibole. Aquil. p. 20.

Et, Ver.

Et, *Ver adeo frondi nemorum, uer uisile syluis.*
 Et, *Nocte lenes stipule melius, nocte arida pra-*
ta.

Tondentur, noctis lenes non deficit humor.
 Latine hæc figura dicitur *regressio*.

Epanaphora, quod relatum vocant. Hæc figura, vel frequentissime, & Demosth. & M. Tul. & omnes vehementes oratores utuntur: quando præcipue, & ipsi commoti videri volunt, & iudicem commouere. Constat autem ex eo, quod eadem pars orationis sæpius per singulos ambitus, aut per singula membra, interdum etiam breuius per cæsa, quæ *νόματα* appellant, reperitur hoc modo: Verres calumniatorem apponebat, Verres de causa cognoscebat, Verres pronuntiabat. Aut si dicas: Ille venire hostes nuntiavit, ille vos in motum belli compulit, ille in tumultu, ut ciuitas esset, effecit. Per ambitum autem repeti potest eadem pars orationis sic: Tandiu Tib. Gracchus populo gratus fuit, quandiu leges ad voluntatem eius, non ad utilitatem reip. compositas ferebat: Tandiu C. Gracchus, quamdiu legibus agrarijs, & frumentarijs, & cæteris profusionibus ætarijs multitudinem imperitam promerebatur: Tandiu Saturninus plurimum potuit, quamdiu easdem illas frumentarias largitiones, & agri diuisiones pollicebatur.

Epanodus

Iul. Ruf. p. 32. Est, cum duobus breuius, pluribusue propositis, ad singularem enarrationem recurritur. Ut,

— *diuelli mur inde,*

Iphitus, & Pelias mecum, quorum Iphitus auro iam grauior.

Et, Protinus Orsilochem, & Butben, duo maxima Teucrum

Corpora, sed Butben auersum cuspide fixit

Loricam, galeamque inter, qua colla sedentis

Inuenis. Latine dicitur euersio, vel egressio.

Epanorthosis

Iul. Ruf. pag. 32. Est, cum supradictum verbum verbo sequenti corrigitur. Ut, Non subripere, hoc est furari. Latine dicitur *correctio*. Sic Cestus Pius. Erat nauigium, imo fuerat. Eadem Aphorismus.

Epembole

Hermog. *Επιμβολή, intercalatio.* Apud Hermogenem figura est non dissimilis Parenthesi, *επιμβολή* enim est *interferere*, & *interca-*

lare. Sic usurpauit Plato in Timæo *ὅδὲ ἐπὶ μήκει λόγῳ, πᾶρρηγον ἄλλο μήκος ἐπιμβολήτων.* Neque ad orationis prolixitatem, otiosa quædam alia longitudo interfrenda.

Enthymesis

Επενδύματα melius inter argumentationes collocatur, quam inter figuras. Est rationum, atque enthymematum acrior quædam, & contorta volubilitas. Vnde Hermogenes *περὶ περιεργίας.*

Epexegesis

Enarratio potius est, quam figura, de qua in narratione.

Epexergasia

Επιεργασία expolitio, cum in eodem loco manens orator aliud dicere videtur. Cicer. 4. ad Heren.

Epibola

Hoc schema dupliciter fieri consuevit, cum pluribus, & diuersis sententijs, aut vnum, aut idem verbum singulis præponitur: aut varietas verborum; quæ tamen eandem vim inter se habent: quæ ab vno verbo sæpius proficiuntur, sunt huiusmodi. Lycurgi, Nam cum iuuentus concitata temerè arma caperet, & quietos Theſſalos manu lacessere conaretur: iure senatum coegi, autoritate sua comprimere adolescentium violentiam. Ego quæstoribus interminatus sum, ne sumptum stipendio præberent. Ego armentario patefacto restiti, atque efferrè arma prohibui. Itaque mea vnus opera compressum, non concitatum bellum, non necessarium scitis. Item Hegesizæ, Misere mini mei, iudices, quem coniurata tanta vis inimicorū oppugnat. Misere mini solitudinis, cui ne in summo quidem tempore periculi liberos adhibere ad communem calamitatem decernendam licitum est. Misere mini senectutis, quæ me etiam sine cæteris malis grauius defatigat. Varietas verborum, quæ eandem vim habet, huiusmodi est. Demosthenis, Dolui, viri Athenienses, vbi illum clandestinum hostem impunè intra murum vidi vagari: agrè tuli, quod omnium vestrum facilitatem vnus fallaciâ tentatam intellexi: commouit me, quod in accipiendâ iniuria pleurosque lætitiâ ostentantes cognoui.

Epicrisis

Επικρισις, cuius meminit Hermogenes in capite *περὶ Ἀληθινῶ λόγῳ* t. 2. id. Definatur ab ipsius Hermogenis Scholiaste *λόγου ἔργον*

P. Rutilia
 Eadem
 naphora
 Epanaphora

ἤπειτα ἑπιμνηστικῶς καὶ βελωτιστικῶς sermonis dicti confirmatio & corroboratio: ubi statim sententia, seu propositio allatae subiicitur ratio, ut apud Demosthenem, de corona, Δεινὸν μὲν ἔστι καὶ δεξιῶς ἔδρα οὐ, κατὰ τὰς παρῆς. Graue illud quidem, ὅτι terra, & Disiquomodo enim non esset graue contra patriam?

Epithorhosis

Alexander. Ab Alexandro Rhetore à Pro diorthosi discriminatur, quod hæc ante dicti cuiusdam acerbitatem præmittit auditorem: Illa orationem iam durius prolatam corrigat & mitiget.

Epimone.

Commoratio, cum in loco firmissimo, quo rota causa continetur, imanetur diutius. Cic. 4. ad Heren. ἐπὶ πλεον, ἐπὶ τὸ αὐτὸ νομιματὸ ἑπιμνηστικῶς, Alexander Rhetor.

Epiphonema.

Jul. Ruf. p. 18. Hæc sententia in fine exposita rei cum effectu enuntiatur. Cicero in Verrinis, non vitam liberam, sed mortis celeritatem precabantur.

Epiphora

P. Ruf. p. 3. Epitrophe & Anastre. Inter hoc schema, & Epibolen, hoc interest, quod in superiore vnum pluribus sententijs anteponitur: in hoc autem omnium sententiarum, vnum, atque idem nouissimum verbum. Socraticis, Nō enim alius, quis est, enius opera in has difficultates incidimus: Sed initio ad bellum suscipiendum vos primum impulit Philippus. Deinde in ipso belli labore ac periculo deseruit nos Philippus. Nouissima nunc calamitati in cæstra, atque culpæ, succensuit idem Philippus.

Epiphysis.

Jul. Ruf. p. 27. Siue epitimefis. Est hæc figura cum iurgamur, aut coarguimus. Cic. in Catilinam, Patere tua consilia non sentis? quem nostrum ignorare arbitraris? Teren. Non ego te vidi manum, &c. Virg.

Non ego te vido Damonis pessime caprum Excipere insidias?

Epipocle.

P. Ruf. p. 4. In hoc ex prima sententia, secunda oritur, ex secunda tertia, atque ita deinceps complures. Nam quemadmodum catenam multi inter se circuli coniuncti viciunt; sed huius sche-

matris seriera complures sententia inter se connexæ continent. Lysia, Constanti igitur iudices, Simonem domo sua, ab illis Dijs penatibus, vi cum summa iniuria esse exturdatum. Nam Cheremenes cum hominibus armatis ad eum venit, cum venisset, sine vlla religione domum eius expugnauit: expugnata vi domo, familiam abstraxit: abstractam, tormentis omnibus excruciauit: cruciatam, vinxit: vinctam, in publicum proiecit: opinor ne suum maleficiū tacitum lateret, sed ut cum prætereuntes prostratam familiam viderent, & à vicinis rem gestam audirent, simul & oculis, & auribus, icelus illius vsurparent. Item, Lycurgi. At mihi mirum videtur, quod tam excelsum boni gradum, homo summi laboris exceperit? Nam cui præsto est sua voluntas, industrius sit necesse est: industriam vero scientia consequitur: ex scientia, copia & facultas ingenij nascitur: ex qua facultate vera, & facili, felicitas laudis oritur. Neque enim temerè diligens studium virtutis, fructus fortunæ fallit.

Epitrophe.

Est, cum in eadem verba plures sententia desinunt. ut; Horatius,

Si curvatus inaequali tonfore capillos Occurrit, vides: si forte subucula pexa Trita subest tunica, vel si roga diffidet impar, Rides.

Quale forsitan sit, — similis scrua fuisse, Tunc quoque saucibus Taurcos armare fuisse.

Et, Impius ante aras, atque muri cæcus amore.

Latine dicitur reuersio.

Epitheton.

Etiam inter figuras numerari solet, quod appositè collocatum, venustè colorat orationem.

Epithrocasms.

Percursio. Hæc rursum figura differt à coæquatione: quod cum illares diuersas plures in eundem locum conferat, hac distantia plura inter se percurrens velocitate ipsa circumponit: ut si velis dicere, Cæsar in Italiam euolat, Cornificium præsidio desertum ceperat, vrbe portebatur, Pompeium persequeretur. Idem Alexander Rhetor τα πολὺ δὲ ἀσχετὰ σαυάγει καὶ ἀζήτῳ σα.

Jul. p. 308

Alia species

Epitrophe artificiosa, cum non eadem quidam verba reperuntur. Sed ramentum per certum & destinatum aliquam diuisionem conclusionem. Vide exemplum apud Method. homil. de hypapante per Epitrophe claudis. Aquila.

Q9

Ep.

Epidiostis.

Est etiam proxima figura, cum aduersarium ipse verbis, quibus ab eo laesit sumus, percutimus. Vt in illo, *Quis deus in fraudem, quae dura potentia nostra* Egredere: vbi hoc Iuno, quia scilicet, Venus dixerat, si nulla est regio Teucris, quam det tua coniux dura. Et, Bis capiti Phryges. Latine dicitur obiurgatio.

Iul. Ruf. p. 37.

Epiroechon.

Επιροέχον percursorio, vbi res, & sententiae summa velocitate percurruntur, & discutiuntur. Eodem est cum Epitrochismo. Herm. lib. 2. de formis diceudi.

Armag.

Epitrope.

Hoc fieri solet, cum alicui rei vehementer confidimus, & nostro iure iudicibus largimur: ut quemadmodum videtur illis, constituant, atque ei pareamus. Hyperidis, sed ego iam iudices summum, ac legitimum, quod exposui, mea causa: ita omitto: vobis, quod aequissimum videatur, ut constituatis, permitto. Non enim vereor, quin etiam si nouum vobis institutum, libenter id, quod postulo, propter utilitatem communi consuetudinis sequamini.

P. Rusil. p. 19.

Permissio.

Iul. Rufini. p. 28.

Epitrope. Haec sit, cum figurate concedimus, quod vult, quis faciat: ut, Virg. Aeneid. 1.

I, Sequere Italiam venis, pote regna perundas.

Et Cic. in Caecilin. Quid expectas? pronunciate: nimum iam diu te Imperatorem illa tua Maulliana castra desiderant.

Epizenxis.

Sive Diplosis, geminatio vnius verbi, vel plurium in eadem sententia duplicatio: ut, Vos appello fortissimi viri. Quint. lib. 9. c. 3. distinguitur ab Anadiplosi, quod haec sit in diuersis sententijs. Anadiplosis eadem, & reduplicatio.

Ertema.

Interrogatum. Eo utimur, vbi exactum quod aliquid interrogamus, & arguimus eius inuidiam, hoc modo: Fuisse illo in loco? dixit: sine haec ita gesta esse: renuntia sine ea quibus decepti sumus? Haec enim si sine interrogatione dicantur, ad hunc modum, hic fuit illo in loco, & ita esse gesta dixit, & falsa renuntia nos decepti: haec si prolata minus inuidiose proferentur.

Aquil. p. 15.

Errora industio.

Numeratur a Cicerone inter figuras,

quam Scaliger refert ad Ironiam l. 3. c. 97.

Ethologia.

Morata oratio, qualis est ista Lyfiae. Rure rediens, iudices, homo maior natu, magno calore, vix sufficiens vix molestiam, tamen his verbis egomet me consolor: fer fortiter demum laborem; iam breui domum venies expectatus: excipiet te defatigatum diligens, atque amans vxor: ea sedulo, ac blandè praeministrando detrahet languorem, & simul seniles nutriendo recuperabit vites. Haec me in itinere cogitatio prope confectum confirmabat. Postea verò, cum domum veni, nihil carum rerum inueni: sed potius bellum intestinum ab vxore, contra me comparatum. Item Demosthenis, At mediis fidius, iudices, ego sic arbitrabar, filium ad patrem dissoluto vultu venturum, lacrymis patrum sinum oppleturum, supplicem precaturum, obsecraturum, blanditia sua, quod petisset, a patris mollitie impetraturum. Sed hic longe aliter: namque incredibili confidentia armatus, ad patrem aduolauit sicut hostis: atque initium sermonis, cum iurgio sumpsit.

Ethopeia.

Moralis confictio. Haec figura differt à *Aquil. p. 4.* Prosopopoeia, eo, quod & ibi personas fingimus, quae nusquam sunt: hic certis quibusdam personis verba accommodare ad fingimus, vel ad improbitatem earum demonstrandam, vel ad dignitatem. Tale est illud pro Quintio. Quid Rex Naxius ad haec: ridet nostram amentiam, scilicet, cum ab eo officia boni viri desideramus. Et quemadmodum natus, inquit, & quemadmodum educatus sum memini. Vetus est, de secura diuitem facilius multo, quam patrem familias fieri posse, &c.

Ethopeia, est alienorum affectuum qualiumlibet, dictorumque imitatio, non sine reprehensione. Latine dicitur figuratio, vel expressio.

Iul. Rufin. p. 36.

Euche.

Precatio. Virg.

Da nunc Thybra pater ferro, quid missile habes.

Cic. in Caecilinam, cum inuocat Iouem ad poenam coniuratorum, atque ita concludit, Aeternis supplicijs viros, mortuosque mactabis.

Iul. Ruf. p. 33.

Exallage.

Εξάλλει immutatio, & diuersitas. Vbi

varia

varia subinde cursim inferuntur. vt, Primum Amphipolin cepit, deinde Pydam, mox Poridam, postea Methonem: Exinde ingressus in Thessaliam. Demost. i. olynth.

Exarsis.

Figurae suspensio. Annumeratur etiam à nonnullis inter figuras, quæ sit, vbi figuræ figuris implexæ sunt, sicut annuli in catena, vnde plena, grandis, & suavis decurrit oratio, quod in Cicerone, & Demosthene passim occurrit. Hermog. lib. i. de formis.

Excitatio.

Figuris quoties languentem auditoris animum, aut tædio affectum excitamus, vt, Non mihi si lingua centum, oraque centum Terrea vox. Scalig. lib. 3. poet.

Expeditio.

Appellatur ratiocinatio à partium enumeratione volubilis, & sibi instans, de qua iuferius.

Exushenismus.

Tul. Ruf. p. 23.

Figura hæc sit, cum rem aliquam extenuamus, & contemptam facimus. vt apud Lucilium. At magnum fecit, quod verbis Græca latinis miscuit. Apud Tullium pro Cecinna, Nunc ego te armatis hominibus, non deieci, vt tantum facinus, non in æquitate iuris, sed in vna litera latuisse videatur. Item in Philippicarum fecunda, Nunc quod quærebam quomodo redissem: prima luce, non tenebris: Deinde cum calceis, & toga, uullis caligis, nec lacerna. Cato apud Athenienses, Antiochus epistolis bellum gerit, calamo, & atramento militat.

Tul. Ruf. p. 32.

FIGURA per casum genitiuum. Vt si dicamus, constans vir animi. Item alia: vt se habent ista;

Isque amens animi, & ramore accensu amaro.

Et, At non infelix animi, & hænisæ.

Et, Alturum pius Aoniam, atque integer cui

Acanius.

Et, Hic annis grauius, atque animi maturus

Althes.

Et, si quis dicat, pecuniz diues, vt,

Inula diues opum.

Et, Diues equorum, diues pictis vestis, & an-

re.

Item, quæ illi lata honorum.

Et, Expediunt sese rerum.

Et, Ille mihi ante oculos felix, sua suaque la-

berium.

Et, Egredisq; animi.

Et si qua sunt talia.

Figura per datiuum. Si quis dicat, timeo il-
li, pro timeo pro illo, & talia: vt,

Et, Parisior, comitibus, acerbique iunior,

Et, Tunc docuit mortisq; iuis.

Et, Hæc cum Dardanio AEnæa miranda uis

hæntur.

pro ab AEnæa. Et quæ antiquè dicta suat.

— cui nomen alyio Romanum est,

Et, — cui nunc cognomen Lulo

Additur & Cui Romano cognomen erat.

Et, — cui nomen Amollo fecera agricon-

la.

Item si qua sunt talia.

Figura per accusatiuum. vt si quis dicat, P. 345

Togam fulus, profusam togam habeas. vt se habent ista,

— nodaque sinus collecta fluentes.

Et, Scissa comam.

Et, — resas lanata genas.

Et, — tumidusque nouo præcordia regno.

Et, Instatum hesterno uenas, ut semper, Ido,

cho.

Et, Ecce manus iuuenum anterea post terga re-

uinctum.

Et quæ antiquè dicta sunt,

— serjan, & hac olim meminisse iuuabit.

Et, — numeros meministi uerba tenerem:

pro numerorum memini. Item si qua sunt ta-
lia.

Figura per ablatiuum. Si quis de quopiam
dicat Magnus virtute, bonus bello, pro in bel-
lo. Et, erectus capite incedit. Vt se habent
ista.

Purpureis cristis iuuenes, atroque coruscis.

Et, Sunt mihi bis septem præstanti corpore Nym-

pha.

Et, Vnde prius latum siliqua quæssantis legumen.

Et, Teuetei subne hic fibula gemma.

Et, qui force capessibus nesci

Extrahit.

Et, Quam tua ne spoliata armis, excussa mag-

istro.

Defecerit.

Item si qua sunt talia.

Figura Græca, aut casuum varietas. vt,

Montibus in nostris solus tibi caret Amyntas. *Ibidem.*

Et, — pincione etiam pugnabis amori.

- pro tecum certat, & cum amore pugnabis.
Et, Reddidit una bonum vocem,
 pro vna è bobus. Item similia. Aut propositione detracta. Vt
 — maria aspera iuro.
- Et**, Thyrrhorum nauigat à quor.
 Item quæ sunt talia.
- Ibidem.** Figura per personas. Vt si quis dicat, vos superi Iupiter precor. Vt sunt ista.
 Vos ò Calliope precor aspirate canenti.
Et, Vos ò patricius sanguis, quæ viuere fas est.
 Item si qua sunt similia.
- Ibidem.** Figura per numeros. Vt si quis dicat, populus locuti sunt. Vt
 Pars in frustra secant, veribusque tremens
 rix figunt.
- Et**, Pars calidos latices, & abena undantia
 flammis
 Expediunt.
- Et**, sauique animis ignobile vulgus,
 Tum pietate grauem, ac meritis si forte virum,
 quem
 Conspexere, silent.
- Ibidem.** Figura per præpositionem ad, modo semel, & simplicem positam. Vt si quis dicat, ad uoluit illum, pro ad illum uoluit. Et accedo illum, quasi ad illum accedo. Vt
 Explorare locos, quos uento accesserit oras,
Et, Nuntia fama uisit, matrisque adlabitur au-
 ros.
- Euryali.**
Et, Electra, ut Graij perhibens, Atlantiæ cre-
 tus,
 Adueritur Teucros.
 Modo simpliciter relata. Vt quin adeat ad eum, aggrediar ad illum. Et si qua sunt talia.
- Ibidem.** Figura per præpositionem in, modo semel simplicem elatam. Vt
 Inflauit cum pinguis ebur Tyrrhenus ad a-
 ras.
- Et**, Tu calamos inflare leues.
 Quasi in calamos, ebur, flare. Et apud Salu-
 stium, atque eos à tergo incurrerunt, quasi in eos incurrerunt. Modo dupliciter elatam. Vt
 Induerat Circe in vultus, ac terga ferarum.
- Et**, Induit in florum, & ramos curuauit olen-
 tes.
- Et**, Hunc in prona iugo lauum incumbetas in
 amnem.
- Et** si qua sunt similia.
- Ibidem.** Figura per uerborum qualitatem. Vt caput
 uelox, pro caput uelo, aut capite uelox. Vt,
 Capite ante aram Phrygiæ uolabat amiân.
Et, Elata caput nobilitur elisa.
Et, — pseudum fuluis uelatur pectora seris.
Et, — ans pacem Troiano ab rege petendum.
Et, — populare benates,
 pro populati.
- Figura per modos temporum. Vt cura dico, libens fecero, pro faciam, ut
 — donec me flumine uiue.
- Abluero.**
 Figura per aduerbiorum qualitatem. Vt cum dicimus, Ad illum cono. Ad villam moror, pro apud villam. Et, terræ iacet, pro in terra. Et, Domi, militiaeque res gestas. Et, cuius domo nota est annos sexaginta natus. Et, tot annos bella gero.
- Figura per Pleonasmum. Vt, Antiquum obitens. Vt, Mortem occumbere, & obire diem, & uiuere uitam, & pugnare pugnam, & ire iter, & oculis uidere, &
 — uoce uocans Hecaten.
Et, Hunc oro sine me fieri ante furorem :
 ac si qua sunt talia.
- Figura per eclogam uerborum. Vt cum enuntiamus bonos dicere, fortes pugnare. Item, da bibere, da cœnare. Et,
 Donat habere uiro,
Et, Cuiusq; turque metu, lothumque inflare tremisic:
Et, Da sternere corpus.
Et, — da iungere dextram.
Et, — quale per astitim.
 Dulcis aqua saliente sitim, restinguere ri-
 no.
Et, Hoc ridere meum tam nisi, nulla tibi uen-
 do.
- Iliade.**
 Figura per eclogam aduerbiorum, Vt, cum dicimus, magnum tonat, tumidum lo-
 quitur.
 Magnumque fluentem nilum.
Et, — utque uoluit ad terras.
Et, Immane sonat per saxa.
Et, — nec longum latabere.
Et, graue olentis Auerni.
Et, — horrendum intonat armis.
Et, Nauibus insandum, armis.
Et si qua sunt talia.
- Figura per pronomina. Vt, nullus dixeris, pro ne dixeris. Et, Quis mulier.
- Figura per eclogam nominum. Vt cum

dicimus, bonum est virtus, malum infamia.

ve.
Dulce satis humor depulsis arbutus hœdis.
Et, Tale tuum carmen nobis diuine postas,
Qualis sepe sessis in gramina.

Gradatio.

Climax, & Ἀμακτό σχήμα ab Hermo- gene. Vide Climax. His tantum in Demosthe- ne inueniri hanc figuram notat item Hermo- gen. lib. 1. de formis.

Heterogones.

Heteroptoton, Heteroptospon, Heterarith- mon à vetere quodam Scholiaste Græco an- numerantur inter figuras grammaticas, satis ex notione sui nominis perspicue sunt.

Homæon.

Jul. Ruf. p. 287. Hæc figura fit, cum ex partibus aliqua simili- tudo colligitur. vt, Virg.

Sic oculos, sic ille manus, sic ora tenebas.

Etiã in actu fit homæon. vt idem Virg.

Non aliter, quam si immissis ruat hostibus omnis.

Carthago aut antiqua Tyrus.

Cic. in Verrinis ait, succinctam Scyllam lup- pis, & canibus, cum pube tenus virgo sit, simi- lem esse Verris, & comitum illius, quibus qua- si canibus succinctus sit.

Homæoptoton.

Jul. Ruf. p. 30. Hæc in duobus verbis eundem habet casum, aut eandem nouissimam syllabam. Id est hu- iusmodi. In rebus aduersis, cui præsto est consilium, non potest deesse auxilium. Item Soficiatis, nam qui secundis rebus libenter assentientur, iidem simul, ac si fortuna contri- stauerit, primi insidiantur.

Agui p. 19. Homæoptoton simile in casibus. Hoc ex- co nomen accepit, quod membra illa, id est: καὶ in eisdem casus, cadunt ad hunc mo- dum: huic igitur socios vestros criminantis, & ad bellum vos exhortanti, & omnibus modis, vt in tumultu essetis, molienti. Hæc enim tria in eundem casum determinata sunt.

Homæosis.

Jul. Ruf. p. 28. Est, cum per similitudinem res præstantur. Cuius species sunt primæ duæ, paradigma, & parabole. Horum distantia est, quod para- digma facit vera exempla, parabole ficta ostē- dit.

Homæoteleson.

P. Ruf. p. 10. Hoc minus euidens est, quam homæopto- ton, & minorem affert auribus iucunditatem.

Nam neque tam paria duo verba sunt: ne- que eundem habent casum, & sonum vocis, quam Græci ἀρροδία appellânt. Id est huius- modi. Nam res pub. nostra ad hunc statum gloriae peruenit, non multitudine hominum, sed leuitate legum.

Urisimus.

Hoc schema fit, cum definimus aliquam rem nostræ causæ, ad vtilitatem, neque tamen contra communem opinionem. Id est huius- modi. Nam virtutis labor, vera voluptatis exercitatio est. Sed fieri solet hoc schema non- nunquam ratione supposita, tum denique magis illustratur, ita vt fecit diues auarus. In villa ædem feci fortunæ. Crimen argui- tur temeritate illius, quæ tam locupletis co- pias dederit ei, qui odillet vii.

P. Ruf. p. 8.

Hyperbaton.

Quod opportuna ordinis mutatione aliquid ex significatione mutando numerosam reddit orationem. Fab. lib. 8.

Hyperbole.

Alijs schema, alijs tropus videtur. Caterum fit, cum excedit veritatem sententia, apud Virg.

Qui candore niues antiorans, cursibus au- ras.

Hyperkathesis.

Ab Alexandro Rhetore nominatur inter fi- guras, fitque cum in comparatione rerum, aut personarum aliquas excipimus, cum quibus comparationem nullam inire volumus. ὡς ἂν ἄλλοθεν ἰσχυρὰ πρὸς ἄλλο ἢ γένηται. Sic apud Homerum.

Ἀνδράσι μὲν προτέροιον ἐριζέμεν ὁ δὲ καὶ ἔσται λήσω.

Ὅδ' Ἡρακλεῖ οὐτ' Εὐρώτῃ.

Hyperbole.

Subiectio, cum interrogamus aduersarios: aut querimus, quid ab illis, aut quid contra nos dici possit. Deinde subijcimus id, quod dici oportet e contrario. vt, Amplum patri- monium relictum est? At patris bona vanaie- runt, &c. Cicero. 4. ad Herenna.

Jul. Ruf. p. 30.

Hyperthesis.

Est figura sententiæ, cum aduersarium gestu, & pronuntiatione extollimus, vel abijcimus, & spernimus. Vt, in illo,

Cantando tu illum, nec unquam tibi fistula sera.

Q. 33

Κυρία

310

Iuncta sunt
Additur enim, Tu nullus alio qui, illum autē
magnum in canendo. Et,
— non ego Daphia

Iudice te metuam.
Qui, scilicet mihi iniquus es, & non recte iu-
dicaturus. Latine dicitur pronuntiatio.

u ypothosis.
Et παραδοξον, quo suspenduntur auditorum a-
nimi. Arist. Rhet. lib. 3.

u ypothesis.
Est præstantia quædam animi, & fiducia ora-
tionis. Vt, *Ἐπίλεξα τὸν φίλιππον φαεινῶς
θυῆας, ὥστε τοὺς ἐκείνῳ συμμάχους, αὐτοὺς ἀνισα-
μίνως ἠμολογῆναι.* Hermog. *πρωτὶ* id. lib. 1. p.
283. Redarguit Philippum tam aperte, ut eius
focij exurgentes faterentur.

u ypothesis.
Est, cum singulis rebus, sententijsque singula
debita verba iunguntur: vt,

*Procumbunt piceæ, sonat iſta securibus i-
lex.*

*Fraxineaque trābes, cuneis, & fissile vo-
bur*

*Scinditur, aduolunt ingentes montibus or-
nos.*

*Et, Venit hyems, teritur Sicyonia bacca tra-
petis,*

*Glandæ juues redeunt lati, dant arbura syl-
ua.*

*Et, Variis ponit foetus ausumnus, & alte
mitis in apricis coquitur vindemia saxis.*

Hæc figura latine vocabitur subiunctio, vel
subinsertio, vel subnexio,

u ypothesis.

Vel ὑπερον πρότερον, est sententia cum ordo in
verbis mutatur: vt,

*Torrere parant flammis, & frangere sa-
xo.*

*Et, Postquam altos tetigit fluctus, & ad æquora ve-
nit*

Prius enim franguntur fruges, & postea co-
quuntur, & ante ad æquora venit, & sic teri-
git fluctus. Tale est, & illud. Hic accipiet be-
nedictionem a domino, & misericordiam a
Deo salutari suo. Prius enim dominus mise-
rando iustificat impium, & sic benedicendo
coronat iustum.

Hanc figuram peculiarem Homero fuis-
se indicat M. Tullius ad Attic. ὑπερον πρότερον
ἐμυρίαῖς.

Fit cum perfectæ formæ similes conferuntur.

Virg. *Talis amyceles domitur Polla is habentis.*

Cicero de L. R. Mare quod sua natura tran-
quillum sit, ventorum violentia, & concurba-
ri solet: sic populus Romanus.

Ironia.

Simulatio. Frequentissima apud oratores,
quæ figura aliud verbis significamus, aliud re-
sentimus. A quo genere figuræ prociuium *Aqui p.*
pro Ligatio sumptum est: Nouum crimen
C. Cæsar, & ante hunc diem inauditum,
& cat.

Ironia, sententiæ figura, quæ hoc modo
enuntiabo: hic enim egregius author com-
muniū commodorum, custos, & defensor
reip. salus, & columen ciuitatis, de quo con-
traria, scilicet intelligi velim. Mutabo verba
ordine eorum verso, vel tota locutione aliter
explicata, sic namque iste cuius ope, & auxi-
lio, videlicet ciuitas nititur. Mane utique
Ironia eadem, neque læditur verborum im-
mutatione. At vero si figura elocutionis sit,

quam repetitionem, Græcè *ἰρωνία* voca-
mus, quæ est huiusmodi. Ille author discor-
dium, ille dux seditionum omnium, ille
tumultuosus proditor in bello: & illam par-
tem orationis repetitam sæpius in initio
membrorum, aut casorum sustulero, & tan-
tum semel dixerō, subiungens, &c. hoc mo-
do: ille, qui seditionum author, discordiarum
conciator, in pace tumultuosus, in bello pro-
ditor fuit: figura elocutionis sustuli. Nonnun-
quam autem, imo plerumque concur-
rere potest, vt sententiæ figura conun-
gatur cum elocutionis figura: quæ hoc modo
enuntiatum est: Ille amator patriæ egre-
gius, ille reip. custos, ille defensor libertatis,
ac legum. Cum hoc de eo dicatur, de quo
contraria intelligi volumus, & Ironiam esse,
quæ figura sententiæ est, & epianaphoræ, de
qua, cum maxime diximus, quæ est elocuti-
onis. Nunc ad instituta pergamus. Sunt igitur
figurarum elocutiones alix, ad ornandam
tantum, & quasi ad pingendam orationem
accommodata: quibus princeps Gorgias Le-
ontinus vltus est, sed sine modo. Et ideo illius
oratio, quæ in initio audientes nouitates per-
mouerat, fastidium meruit. Hæcates autem
post eum parcius, nec non etiam ipse Demo-
sthenes, sed tanta moderatione, vt nunquam
in eadem incurat.

Tul. xij. p. 30.

Boha Presby. p. 350.

Tul. Rufini p. 22.

Aqui p. 14.

idem p. 17.

Aqui p. 14.

Alc. xhe 172.

Tra.

Vol Ruf. p. 24.

Ironia. Eloquutioneula Sallustiana commo-
dissime exprimitur, cum aliud in pectore re-
clusum, aliud in lingua promptum habemus,
& sententia enunciationis in contrariam a-
verbis accipitur, vt apud Virg.

Stilicis u. supra labor est.

Apud Tullium pro Ligario, nouum crimen
Cai Caesar, &c. in Clodium, & in Curionem,
tu verè festiuus, tu elegans, tu solus vrbanus,
quem decet muliebris ornatus, &c.

Ironia autem species sex. Chleuasmus, si-
ne epicetomesis, Charientismus, siue scoma,
Astismus, Dialyrmus, Exutenismus, Sar-
casmus.

Isocolon.

Hoc autem duabus, aut pluribus sententijs
breuibus, & inter se paribus exigitur: ita vbi
hoc est. Nequaquam mihi diues est, quamuis
multa possideat, qui neque finem habet cu-
piendi, neque modum status vtendi. Nam &
multum desiderare, egentis est signum: & ni-
hil pacere, egestatis est initium. Scorsum est,
beneficium dare libenter, & iniuriam facere
nolle. Nam dando beneficium, extemplo be-
nevolentiam acquirimus: non faciendo iniu-
riam, duntaxat odium vitamus.

Aquil p. 18.

Isocolon, ex æquatum membris. Fit autem,
quoties non pugnantibus inter se, sed paribus
tantummodo verbis, duo, vel etiam plura
membra, quæ uerba dicimus, explicantur: vt
si dicas hoc modo: Classem speciosissimam
instruxit, exercitum pulcherrimum, & fortif-
simum delegit. Addere etiam licet: Sociorum
maximam, & fidelissimam manum compara-
uit. Et longius eodem modo progredi, dum ne
in fastidium incurras.

Leptologia.

Alexander
xliii. p.
578.

Rei cuiusdã per minutias absoluta expositio,
ὅταν ἐνός ἐλάττω τῶν συμβεβηκότων, ἢ συμ-
βαίνοντων τῶν ἀπὸ τῆς ἐπινοίας ἐξερῶσιν
ὀνόματ' αὐτῶν. Hæc figura plerumq; ossit graui-
ori eloquentia, vbi minuta quæque non sunt
perconsenda.

Liptore.

Ἄσπετος, malim λιπτός quã minus dicitur, &
plus intelligitur, vt Georg. 3. Nec mihi displic-
eat, id est, valde placeat. Notatur à Seruio.
Eadem ferè cum ἀπὸσύν.

Lyon.

Eadem est figura apud Scholiastem Aristidis,
ac δὴ ἀπὸσύν, de quo superius.

Marismus.

Hoc schema singulas res separatim disponen-
do, & suum cuique proprium tribuendo, ma-
gnam efficere vtilitatem, & illustrem confu-
erit. Lycurgi. Cuius omnes corporis partes ad
nequitiam sunt appositissimæ, oculi ad petu-
lantem lasciuiam, manus ad rapinam, venter
ad auiditatem, virilis naturæ membra, quæ
non possumus honeste appellare, ad omne
genus corruptelæ, pes ad fugam, profusus, vt
aut ex hoc vitia, aut ipse ex vitijs ortus vi-
deatur.

Item Aristotelis. Alexandro enim Macedo-
ni, neque deliberando consilium, neque in
præliando virtus. neque in beneficio benigni-
tas deerat, sed duntaxat in supplicio crude-
litas: Nam cum aliqua res dubia accidisset, ap-
parebat sapientissimus: cum autem configen-
dum esset cum hostibus, fortissimus: cum ve-
ro præmium dignis tribuendum, liberalissi-
mus: at cum animaduertendum, clementissi-
mus.

Meiosis.

Diminutio. Attenuatio orationis per modè-
stiam. Cic. 4. ad Herenn. in Liptote.

Metabasis.

Hoc schema duobus modis fieri solet. Ex qui-
bus vnum genus est eiusmodi: cum ab ea sen-
tentia, quam proposuimus, conuerrimur ad al-
liquam personam, aut rem, vt fortunam, &
tanquam præsentem appellamus, ita vt is fe-
cit. Myron. Hæc mulier nuper fuit locuples, &
potens in amore, atque delicijs necessariorũ:
ornatus eius opibus abundabat: manus ancil-
larum, quæ sequebatur, comitatus appellaba-
tur. Nunc contra subito, & graui casu afflicta,
vix mediocris ancillulæ dignitatem retinet. O
fortuna, quam vehemenrer te rerum varietas
oblectat, & quam magno odio est tibi beata-
vitæ perpetuus, & constans fructus!

P. Ruf. p. 73.
Sinastrophos-
mus. & cõ-
gruente

P. Ruf. p. 71.
Apostrophos.

Alterum genus est, cum ad id, quod demõ-
strare instituimus, ab alia re, & actionem, &
orationem nostram reuocamus.

Demosthenis. Sed nimirum inopinans inci-
di in causam temporis huius alienam, de qua
posterius dicendum. Quapropter ad illud, quod
paulò prius agendum reuertor.

Metanasa.

Hoc schema fieri solet, cum ipse se, qui lo-
quitur, reprehedit: & id quod prius dixit, po-
steriori sententia cõmutat. Ita vti facit Demo-
sthenes. Hunc quoniam de me, vt volui co-
gnou-

P. Ruf. p. 51.

312
gnouistis, iudicium per ipsius vitia constitutam. Nam dū opus est, parentes appellat, quos scitis non ignotos fuisse, sed huiusmodi, vt omnes hos execrarentur. Sed hic bonus vir grandis natu, atque fero, fero loquor: imō verō nuper, atque his paucis diebus simul & Atheniensis, & eloquens est factus. Item. At hic omnium sceleratissimus, nouo more, atque exemplo alieni facinoris vindex, ipse confidentissimē, non criminibus, sed armis tecum facessere conatus: conatus nimium remisē loquor: Nam qui tantam eadem perfecit, huiusmodi incepti duntaxat arguere, penē malefici largitionem est facere. Congruit cum epauortholi, & aphorismo.

Metaphora.

Ad vnum verbum contracta similitudo. Definitur à D. Augustino, lib. contra mendaciū, ca. 10. de re propria ad non propriam vt: bi aliquid vsurpata translatio.

quil. p. 16

Metastasis.

Metastasin, transmotionem quidam inter figuras nominant, cum rem a nobis aliō trans mouemus, non ita vt ibi causam constituamus, alioquin iam non figura erit, sed species quædam eius status, quem qualitatis, aut ex accidenti appellat, secundum Hermagorum. Cæterum alibi in parte aliqua orationis, sententiam hoc modo figuramus: quale est apud Demosthenem; in iūto defensionis pro Cresiphonte: Cum bellum, inquit, rhocense constatum esset: non per me, nondum enim ego ad remp. accesseram.

Tale & aliud pro Cornelio videri potest de erario:

Refertum, inquit, tribunitijs legibus, exhaustum à quibus sit, ipsi sciunt.

Metastasis est, vel metabasis, cum a loquentis persona ad personam transitum facimus, ratione aliqua, vel defectu, vt:

Non hæc Euandro de se promissa parenti

Discedens dederam. Deinde;

Et nunc ille quidam spe multum captus inani,

Fors, & vota facit.

Deinde;

Infelix, funus nati crudela videbis.

Hæc nostri radicus, expectantique triumphi:

Hæc mea u. n. a. na fides: at non Euandro pudentis

Vulporibus pulsum aspicies.

Hæc figura dicitur variatio, aut transitus. Vide in Merabasi.

Metabasis.

Est, cum quod antè dictum est, postponitur, & quod post dictum est: antepositur, vt:

Erpa vt perdas, perdis vt eripias.

Conuenit cum diallelo, commutatione, & anaclasi superius dictis.

Metonymia.

Nominis pro nomine posuitio, adiuuentor pro re inuenta, possessa pro possessoribus, & contra contenta pro continentibus, effecta pro efficientibus referuntur.

Metonymia.

Coniunctio cum interpositione verbi, & superiores orationis partes comprehenduntur, & inferiores hoc modo: formæ dignitas, aut morbo deflorescit, aut vetustate.

Mimesis.

Morum, affectuumque imitatio, in Ethologia, & Ethopia.

Mysterismus.

Arrisio, ἀπό τῆς μυστικῆς, à naso, qui est irrisionis symbolum. Vnde Horat.

— naso suscipit aduoco.

Necessitas.

Ἄδυν, cum factum aliquod in suas causas, vt naturam, leges, mores, vel etiam fatum refunditur, vt:

Sed misera Deum, &c.

Noema.

Noëma intellectu, dicitur sententia, quæ obsecute vult intelligi, quod non dicit, vt in eum, quem sapius à ludo redemerat soror, agentem cum ea talionis, quod ei pollicem dormienti rescidisset. Erat dignus, vt haberes integram manum. Sic enim auditur, vt depugnare. Fab. lib. 8.

Occupatio in Paralepsi.

Omosicon.

Schema, quod per iurandum effertur, vt οὐρανός ἐν μαρτυρίῳ τῶν ἀνδρῶν ἀποστασῶν. Demosth. pro Corona: Obseruat. Dion. Long. in li. de sublimi eloquentia.

Onomatopœia.

Nominis fictio, vt, Syllaturit, Syllam imitatur. Hæc nominatio 4. ad Herenn.

Oxymoron.

Sen contentio, figura ex periculo petita, acq̄ ira affectatè, & acutè enuntiata, vt ad infantia accedere videtur, vt ait Quintilianus, vt, inupta nuptia, impia pietas.

Palus.

Palindromia.

Relatio, qua plura verba verbis pluribus vna serie, eodemq; ue ordine referuntur. Vide Cic. 3. de Orat. lect. 205. tale illud vulgatum.

Pastor, arator, equos, panni, colui, superavi: Capras, rursus, hostes, fronda, ligona, manu.

Palinlogia.

Iteratio. Hæc figura repetito eodem verbo, aut nomine, non diuersa vult intelligi, sed idem quod significatur efficere vehementius. Cuiusmodi est hoc: ferrum, ferrum, inquit, & hoc in iudicio dicit ter, eicianturq; proterui: repetitum enim hoc ferrum indignitatem rei, atque audaciam eius, in quem dicitur impensius significat. Nec solum nomen, aut verbum, sed omnis pars orationis iterari ad eundem usum potest: vt cum dicitur, Tu, tu Antoni, Cæsari tuenti, atque omnia permiscere cupienti, causam belli ciuili dedisti.

Palinlogia est, cum verbum, quod in prima sententia est vltimum, in sequente fit primum, vt

Pierides vos hæc fatietis maxima Gallo, Gallo, cuius amor tantum mihi crescit in horas.

Et, *Addit se sociam, simidisque superuenit Aegle,*

Aegle Naia dum pulcherrima,

Et, *Dei phobum vidi lacerum crudeliter ora,*

Ora, manuque ambas,

Et, *Concurrunt Tyrrhona acies, atque omnibus roni,*

Vni, oñi, que viro, rati, que frequentibus in-

stant.

Latine dicitur iteratio.

Paradiastole.

qua dissimilia discernuntur: vt, cum te pro astuto sapientem appelles, pro confidente fortem, pro illiberali diligentem.

Paradiastole, hoc schema plures aut duas res, quæ videntur vnam vim habere, distinguit: & quantum distent, docet, suam cuiq; propriam sententiam subiungendo. Hyperidis, Nam cum caterorum opinionem fallere conaris, tu tere frustra aris: non enim probas te pro astuto sapientem intelligi: pro confidente fortem: pro illiberali diligentem rei familiaris: pro maleuolo seuerum: nullum est enim vitium, quo virtutis laude gloriari possis.

Hoc idem schema solet illustrius fieri, cum ratio proposito subiungitur. Id est, huiusmodi, quæ propter nolo te sapius parcu appellare,

cum sis auarus. Nam, qui pareus est, vitur eo quod satis est: tu contra, propter auaritiam, quo plus habes, magis egges. Ita non tam diligentia fructus, quam inopia miseria te consequitur.

Paradiastole est, cum similes res discernuntur contrarijs redditis, vt

Triste lupus stabulis, maturis frugibus im-

bres,

Arboribus venti, nobis Amaryllidæ: ira.

Et, *Dulce satis humor, depulsis arbutus hæ-*

dit.

Lenta salix fæto pacori: mihi solus Amyntas.

Latine dicitur discriminatio.

Paradigma.

Paradigmatis quidem triformis est ratio. Nam exemplum, aut personas tantum exhibet sine sermone, aut sermonem sine personis, aut simul vtrumque. Personam sine sermone,

vt Cic. in Milon. Neque enim potuisset, aut Hala ille Scruilius, aut P. Nafica, aut L. Opimius, aut C. Marius, aut me consule senatus non nefarius haberi, si sceleratos ciues interimere nefas esset.

Sermonem sine persona. Catonis est dictum, pedibus compensare pecuniam.

Sermonem pariter, & personam, Cic. pro Roscio, Estne hoc illi dicto, atque facto Fimbriano simillimum? Rursum parabola & ipsa tripartita est, per icona, homæon, epagogen.

Paradoxon.

Sive hypomone, sustentatio, vel inopinatum. Idem p. 29.

Hoc schema suspendit sensum: deinde subicit aliquid contra expectationem auditoris, siue magnum, siue minus: & ided sustentatio, vel inopinatum dicitur. Cicero pro Ligario.

Hinc profectus, non ad Cæsarem, ne iratus: non ad domum, ne iners: non aliquam in regionem, ne condemnare causam illam, quæ secutus esset, videretur, &c.

Paralepsis.

Præteritio. Frequens est huius figura vsus, vbi quasi prætermittentes quædam nihilominus dicimus, sicut pro Milone tota illa questio inducta est, qua docet & Republ. fuisse occidi Clodium.

quod si non possem, inquit, diluere crimen, vt dilui, tamen gloriosè hæc prædicare Miloni liceret.

Rr

Arera

Rur. Losp. p. 2.

Isid. Rof.

p. 33.

Idem p. 25.

Idem p. 29.

Aquil. p. 14.

domus interior gemitu, misereque tumul-
tu
Miseretur.

Cic. pro Roscio, Nemo erat, qui non ardere illa omnia mallet, quam videre in Sext. Rosc. bonis dominantem, &c.

Apud eundem in Verrem, Clamor interea fit tota domo, pugna inter feruos Rubrij, atque hospitis, &c. [Alio loco,] Cadere ianuam faxis, instare ferro, ligna, & sarmenta circumdant, & glomine, &c.

Periphrasis.

Circuitus loquendi, vel necessitatis, vel or-
natus causa adhibitus.

Permissio in Epitropo.

Perissologia.

Redundantia verborum, Seruius, vt,

— faciem mutatus, & ora.

Pleon.

Scholias. *Aristid.* $\eta\lambda\upsilon\tau\eta\upsilon$, implexatum inter se sententiarum
textura, vt inter formosos sapiens, inter sapi-
entes formosus. *Scholias* Aristidis.

Ekona/mus.

Aquil. p. 23. Magis necessarius huius figuræ usus in eo
est, vt verba quidem adijciamus, non tam e-
nuntianda rei necessaria, quam vt ex his mag-
nifico, vel dignitas, vel moralis aliqua com-
mentatio, aut denique species motura iudi-
cem circumponatur. Alioquin si nihil eorum
additio verbi efficiet, vitiosa erit. Itaque si
dicas, M. Cato ille: quamuis sufficiat nomen
tantummodo posuisse; vt dearis tamen plus si-
gnificasse addito (ille.)

Item hoc, quæ malum est ita voluntaria
seruitus? plus quiddam habuit ex eo, quod
(malum) interpositum est.

Plethynicon.

Longinos. Longinus inter grauitatis figuras nominat
 $\pi\lambda\eta\theta\upsilon\tau\eta\mu\kappa$, vbi vsurpatur numerus pluralis
pro singulari.

Ploce.

Copulatio. Ea figura elocutionis, in qua i-
dem verbum, aut nomen bis continuo positum
et vsa significat: vt est illud, Sed tamen ad il-
lum diem Memmius erat Memmius. Ita enim
hoc bis positum est, vt superius quidem no-
men tantum significet hominis, posterius ve-
lit intelligi eundem qui semper fuerit, ac sui
similem.

Iul. Rossp. Ploce, cum idem verbum sententiæ ad
consummationem superioris retorquetur,
vts,

— Vos & quibus integer aui
Sanguis, aui, solidaque suo stant robore ve-
tes:

Ves agitate fugam;

quale forsitan & illud accipi potest.

Pan etiam Arcadia moerenti se iunctis cortibus,

Pan etiam Arcadia dicat se iudare victam;

Latine dicitur implicatio, vel retractio.

Polyptoton.

Hoc schema solet complures sententias a-
lio, atque alio modo, vt pronuntientur, effe-
re. *Clocharis.*

Nam vehementer admiror, Lacedæmonij,
si præter hunc quempiam existimatis esse,
cui ob has causas iure succedere debeatis. Hic
est enim, qui nobis imploratam spem victo-
riæ est pollicitus. Hunc vos non solum in cõ-
silio dando ceteris præposuistis, sed etiam in
conficiendo negotio principem præfecistis.
Hunc omnium vestrum fortunas vniuersi cõ-
misistis. Ab hoc igitur vno pristina pollici-
tationis, rerumque gestarum orationem re-
poscere debetis.

Item Charisij, Pater hic tuus nunc denique
est, vt egestatem tuam debere alere videatur?
Patrem nunc appellas, quem prius egentem
auxilio tuo, vt alienum deseruisti? Patris tu fi-
lios ad potendas opes, cuius ad senatorem
violandam crudelissimus hostis fuisti? Nimi-
rum nullo cõsilio filios procreamus; nam ma-
iorem partem ex illis doloris, & contumelia
capimus.

Aquil. p. 23. Polyptoton, ex pluribus casibus. Hanc figu-
ram ex eo nominarunt, quod cum sapius ini-
tio ab eadem parte orationis stat, illa ipsa pars
declinationibus casuum, aut generibus, aut
numeris immutatur.

Casuum declinationibus hoc modo:

Senatus est summi imperij cõsiliium: sena-
tui teip. cura mandatur: ad senatum in dubijs
periculosisque rebus omnis ciuitas respicit.

Generibus autem hoc modo:

Pulchra autem hæc fama contingit ciuitati,
si optime meritum ciuem damnauerim vs: pul-
chrum erat exteræ nationes existimare: in se-
stiores nos esse bonis, quam malis. Pulchre
communibus vtilitatibus consulemus, si quos
oppressos; & hostes cupiere, nos circumuen-
rimus.

Numeris autem, sic: *Iul. Rossp. p. 13.*

Grata semper singulis fuerunt, quæ com-
mo-

ille superior Africanus Senatoribus fecit, qui primus eius ordinis subfellia a populo liberauit.

Polysyncheton.

Jul. Ruf. p. 44 Hoc schema efficitur cum sententia: multorum articulorum conuenienti copia continentur.

Pythia: Ille hunc poena constructum trahebat, hic autem vociferabatur, concursus vero non mediocri, cum tamen omnes opitulari vellent, sed nemo auderet: neque ibi Magistratus aderat, nec circumspicientes, quo potissimum confugeremus, reperiebamus, sed vno tempore nos, & praesens, & futurum malum perturbabat. Nam praesens tempus acerbicatis erat plerumque, reliquum vero timoris.

Item Diarchi, partim nostri silebant, partim autem ingentem clamorem excitabant. At hi socij, praecleara nostra auxilia neutrum poterant, neque enim constanti silentio, neque forti clamore strenue quid agere conabatur. Huc accedebat ignavis tubae strepitus, qui nihil eorum mentes ad virtutem excitabat.

Procatolepsis.

Jul. Ruf. p. 36 Est schema diatonas, cum id quod aduersarius arrepturus est, aut quae obiecturus praesumimus, ac praedicimus, ut illud,

neque me Argolica de gente negabo.

Hoc primum.

Et, Scio me Danais e gentibus unum

Et, bello Argiloces fatior petiisse penates.

Rhet. pag. 577 Latine haec figura dicitur praecipio, vel anticipatio. Graece etiam prolepsis.

Procatolepsis.

Jul. Ruf. p. 36 Est procatolepsi proxima, cum rei de qua actum sumus, colorem praeparamus, & arquet praetendimus, ut in illo,

Anna soror, quae me suspensam in somnia terrent.

vsque quae bella exhausta cauebat.

Nam primo de infomnijs, quae est, deum mirari se virtutem hospitis dixit, & veram fidem esse, a dijs illum genus duere; misereri etiam casus, & errores, ut verecundius postea de amore fateretur, quasi in affectum hospitis, vel infomnijs, vel admiratione calamitatis inducta sit. Haec figura dicitur latine praeparatio.

Prodiastolepsis.

Alexand. lib. p. 34 *Aquil. p. 13* *per diastolepsin.* Figura quae perspicuitatis causa verbum aliquo aliter absoluto sermone subiungit.

Oras in dyoma eponechthi peplotheomeno logos, pros diastolepsin plonoi, ut apud Homerum:

Al' oden A' seidi Arameimonon hndan dymon.
vox dymos redundat.

Prodiastolepsis.

Præcedens correctio. Haec figura, ut aliquid necessarium dictu, & in suaue audientibus, aut odiosum nobis dicturi sumus: praemunit. Exemplum apud Ciceronem frequens: quanta sentio, quanta hoc cum offensione dicturus sum, dicendum est.

Alexander Rhetor hoc affert Demosthenis exemplum:

Kai moi pros deon oton enche tis belitrou legon, teso parrhian tis legon; Quæso vos per Deos immortales, ut cum optima de causa dicam, mihi dicendi libertas non denegetur.

Prolepsis.

Hoc est, cum id, quod aut in aduersarij causa, aut in iudicis opinione esse, aut fore arbitramur contrarium nobis, praecipiamus dicere, & cum ratione dissoluere.

Demosthenis, Atque ego illum, iudices, arbitror Lycurgum laudatorem producturum, scilicet qui sit testis eius pudori, ac probitati: sed ego Lycurgum vobis praesentibus hoc vnum interrogabo, velitne se simile esse illius factis, & moribus. Quod si negauerit, satis factum vobis esse de veritate nostra debet.

Lysiae hac oratione saepius apud me utebatur, & orabat, ut suarum rerum misereret, inopiæque subuenirem. Quid multa? commotus humanis precibus depræcantis, quod petebat dedi, solus solus, quo minus nota calamitas hominis esset. Sed ut paratus venisse videatur, iam se negabit accepisse, & flens vobis supplicabit, ut se a calumniatoribus eripiatis. Vos autem, cum sic agentem videritis, facite, ut & illius, & mei memineritis.

Prolepsis est schema *λεγας*, id est figura elocutionis, cum ante numerus redditur verbis, quam res personae alliniantur, ut,

Nec tantum Rhodope miratur, sed Ismarus Orpheus:

Et, interea reges ingenti mole Latinus
Quadrilingo vehitur curru &c.

Latine appellari potest praesumptio, vel anticipatio.

Prosopodosis.

Reddita Nomen haec figura ex eo accipit, quod

R 1 3 quod

Rus. Lup. p. 8.

Jul. Ruf. p. 30.

Aquil. p.

quod idem nomen postrema parte membri, aut eadem quaeq; pars orationis redditur, est connexa, unde id membrum. aut is ambitus cepit, vt si velis hoc modo loqui, cum quid quasi indignetur, aut doleas: Tibi sceleratissime omnium, imputare omnes calamitates suas debet Respub. tibi. Aut sic: Hæc o Dij immortales, in ciuitate moliri ausus est Glaucia?

x. ut p. 1

Profapodosis. Hoc schema duobus modis fieri aut tractari potest. Nam sententijs duabus, aut pluribus propositis, sua cuique ratio vel posterius reddetur, vel statim sub vnaquaque sententia subinjetur. Quibus posterius ratio subinfertur, huiusmodi sunt, Demosthenis. Nō enim pari ratione Philippus, atq; nos, diuersis rebus medetur: sed ille vsque cō nititur, quoad restituat, atque exuperet. Nos contra, statim vinci meditamur. Ille enim pro laude, sicut pro patria, præliatur: nobis autem si nihil accedit mali, satis, ac nimium boni videtur. Cum singulis sententijs statim ratio subiungitur, hoc exemplo Demetrii Phalerei. Nam quod beneficium tempore, & cupienti datur, gratum est: vtilitas enim, ac voluntas accipiendi, honorem dantis facit ampliorem. At quod sero, & desideranti dari datur, ingratum est: amisso enim tempore, vtilitatis, est dicit accipiendi cupiditas.

Profynapantesis.

προσυναπαιτησις, occurfus, cum duobus nominibus positus, iterum ad eadem sit recursus: Alexāder Rhetor, qui eiusmodi affert ex eplū; Ἐβόντων Ἀθηναίων, & Λακεδαιμονίων. Λακεδαιμονίων μὲν Ἐρωβιάδεω ἡ γουμένῃ, Ἀθηναίων δ' Ὀβρισκολέτῃ.

Prosofopeia.

x. ut p. 8.

Hoc fit, cum personas rebus constituimus, quæ sine personis sunt, aut eorum hominum, qui fuerunt, tanquam viuorum, & presentium actionem, & sermonem deformamus. Ἄτις ἡ προσωποποιούτες τῆς ἡσυχίας τὸ βῆμα, & ὁ ἦθ' προσωποποιούμεν. Orig. contra Celsum l. 7. p. 366. Id est huiusmodi. Nam cum esudelitatis mater est auaritia, tum pater furor: ea huic facinori coniuncta, parit odium, inde item nascitur exitium. Hoc genere vsi sunt poetae, qui fabulas scripserunt in prologis: nam humana figura produxerunt personas, quæ in veritate artis, & voluntatis sunt, non personæ.

Hyperide

Alterum genus est, ita vt fecit. Hyperides,

cum de ado lescente impudico diceret.

Quid si tandem, iudices, apud ipsam naturā, hanc causam agerem? atque ita diuisit mulierem, virilemque personam, vt suum cuique, opus, atq; officium distribueret? ei ego hunc ostenderem, muliebri istu esse suo corpore abuium? nonne vehementissimè admiraretur, si quisquam non gratissimum munus arbitraretur, virum se natum: sed deprauiato naturæ beneficio in mulierē cōuerteret se propter asse?

Item Charisij, Existimate quæso Remphic adesse, & pro vestra libertate supplicem vobis accedere: simul & liberos vestros, & matres familias amplexā tenere: parentes vestros a tate confectos ad se applicare: redigere vos in memoriam, qualem se à maioribus acceperitis: obsecrare pro sacris, ac delubris Deorum immortalium, pro parentum monumentis, pro vobis ipsis, & salute vestra. Hæc si præfens agit, vt dixi, respub. quid animi estis habituri, quæro.

Prosofopeia est personæ constructio. Hæc figura plurimum in se continet dignitatis, cū temp. ipsam loquentem inducimus, aut defunctos aliquos quasi excitamus ab inferis, & in conspectu iudicis collocantes, oratione hos circumdamus. Talis est illa pro Cælio, Appij cæci persona inducta contra Clodium ita dicens.

Muliet, quid tibi cum Cælio? quid cum homine adulescentulo? quid cum alieno? Sed enim, quæ nos ex nostra persona dicentes vix ferant, iudices, supposita dignitate personæ liberiori dici, & conuenientius poterunt.

Prosopeon.

Προσώπων μεταθεσις alij confundunt cum apostrophe, fit vbi sermo diuertitur ad secundam personam. Φαίης κλημνται, & ἀρειοβαί ἀλλήνοισι. Longin. περὶ ὑψ. 5, diceret indefessos, & indomitos inter se.

Prosimetis.

πρόσμεσις electio vertitur à Trapezuntio.

Prostaxis.

Iussio, cum sententia imperandi modo confertur.

Protome.

πρόμοι πρόξις orationis, quàm à reticentia distinguit Cic. 3. de orat. Sed nimis vitio, commoueri videtur adulescens: ad me reuertat.

Protozeugma.

Cum verbum, quo res comprehenditur primum collocatur. Vt, Desflorescit formæ dige

dignitas; aut morbo, aut vetustate. Auth. ad Heren. lib. 4.

Protopo.

Adhortatio ad aliquam rem est, & palinlogia, Virg. Nunc, nunc insurgite ramis hortor vos focij. Cic. in Verrem 3. actionis libro, vos quod ad vestram famam, senatusque consulta pertinet iudices, prospicite, atque consulite, &c.

prurper gassa.

Vel parasecve, pramunitio. Qua ante vitium, ut confirmet id quod subiecturi sumus. Ut si testem producemus, ante est, ut ei fidem habendam esse doceamus. Quare est velut generalis locus, & tractatus communis. Cicero pro Milone, ante pramunit licere hominem occidere, & tum subito occisum P. Clodium iure, & sine invidia: cum ita dicit, negant intueri lucem esse fas ei, qui a se esse hominem occisum fateatur. In qua tandem civitate hoc homines stultissimi disputant?

Pyasma.

Quæsitum. Hoc genus à superiore erotemate co differt, quod ad interrogatum vna voce tantum responderi potest, vel a negante, vel à consentiente: quæsitio autem occurri non nisi pluribus potest, hoc modo, si dicas, qua igitur ratione bellum geremus? quæ auxilia nobis parata erunt? quis erit, qui subuenire volet, cum tā acerbe socios tractauerimus? Alexander Rhetor. cum Aquila sentiens definit, τὸς δὲ θεοὶ καὶ ἀπαιτήσασαι θεῖ, & δια πλείονα.

Ratiocinatio in Apophasi.

Sarcasmos.

Hæc figura quibusdam videtur eadem, quæ chleuasmos, sed à perfectissimis propria significatione descripta est. Peculiariter enim foediora ea significamus, non tamen sine diecitate concinna. Ut apud Vag.

Nonimus. Et quis te, tranquerfasuentibus hircis.

Apud Ciceronem, Sexte noster bona venis, quoniam dialecticus est, & hoc quidem liguris. Et pro Cælio, quod facerem vehementius, nisi mihi intercederent inimicitia cum istius mulieris viro, fratrem volui dicere, semper hic erro.

Schests.

Proxima figura est anhypophoræ, qua aduersariorum affectum quemlibet singimus cui respondeamus. Ut in illo.

Indignum est Italos Troiam succendere flammis

Nascentem, in patria Turnum consistere terra.

Quid face Troianis arva vim ferre Latinis? Non hæc ita Iuno proposuit, quasi manifeste Venus indignum esse dixisset, sed quasi indignum esse Veneri fingeret, vel suspicaretur. Hæc latine dicitur affectio.

Solutum.

(Sic enim voco, quod ἀνύλητος Græci vocant) sit ita, ut demptis coniunctionibus, & propositionibus, quibus verba, & nomina connectuntur, singularim vnumquodque enuntiemus. Cuius frequentissimum exemplum est per totas orationes M. Tullij; sed vel hoc vni ad exemplum sufficit. Exspecto vim edicti, seueritatem pratoris: faueo aratori, cupio otupli damnari Apronium. In his animaduertimus nullam, neque disunctionem, neque propositionem interpositam. Facit autem figura hæc ad celebritatem, & ad vim doloris aliquam significandam: qua plerumque cum commouimus, hoc modo incidere solemus. Illud etiam præceptum habeto, actori veræ causæ nunquam timendum esse, ne nimis sit in figuris sententiarum. Si enim fieri possit, ut omnes ad aliquam utilitatem figurentur, non vitandum.

Aquil. p. 22.

Sereptolyton.

Huius figuræ pauci admodum meminere: Notatur a Scholiaste Aristidis apud Photium in Aristidis Panathenaico. Innuit esse figuram, quæ ex reciprocis constet magna varietate inter se contextis. Cuius est ut iustis fortior, si fortibus æquior, aut potius iustis omnino iustior, & violentis omnibus potetior.

vide dno. tium p. 615.

Ἰὺς μὲν τὰ ἰσχυρὰ καὶ μόντων ὀχυρωτέρων, Ἰὺς ἰσχυρὰ δυνάμεις ἐχόντων ὀχυρωτέρων. Μάλα μὲν Ἰὺς μὲν τὰ δίκαια καὶ μόντων ἀδικητέρων εἰς αὐτὸν τὸ δίκαιον ἵσχυρὰ. Ἰὺς ἰσχυρὰ τὸ δίκαιον δυνάμει ἰσχυρὰ εἰς τὸ δίκαιον, ἐστὶ ἀμφοὶ τὰ γένη διὰ ἀμφοῖν ἰσχυρὰ.

Subiectio in prolepsi, & procatalsi.

Sycenasis.

Hoc schema docet diuersas res coniungere, & communi opinioni cum ratione aduersari, & habet magnam vim vel ex laude vitium, vel ex vitio laudem exprimiendi. Hyperidis. Nam hominis avari, atque avari vnum atque idem vitium est. Vterque enim nescit vitium, atque vsique pecunia dedecori est. Quæ.

Paul. p. 2.

Hyperid.

ec.

te merito utriusque pari poena afficiuntur, quos pariter non decet habere. Item Lysia, Quapropter pergam: in multos largitionem, abstinentie testimonium non credideris: multo enim confidentius hoc genus hominum furatur. Nam quo magis eget ad sumptum ambitionis, audacius facit rapinam, ut huic ipsi ambitioni copia suppeditari possit. Item Demosthenis; Cum ei quidam obiecit, matre Scythia natum, respondit: Non miraris igitur, quod Scythia, matre barbara natus, tam bonus, & clemens euaserit? Item eiusdem. At ego hunc propterea malum esse existimo, quia nimium se gerit seuerum. Namque ex hominibus humanitatem ac misericordiam tollere, maximum signum malitiae videtur. Ego contra deos precor: namque eiusmodi ciuem habemus, qui ad supplicium sumendum in omnes partes sit inexorabilis.

prias ei cogitationes ad remorandum subijciebant. Item Democharis. Nam quis haec simul vniuersa perpeti possit, timorem, morbum, senectutem, concumeliam, inopiam, vim? quarum quaeuis una res, per se satis est grauis ad perferendum. Sed in coniunctione plurium verborum huiusmodi est. Lycurgi, nemo enim noceas sine summo dolore est, Iudices, sed multa simul eum perturbant, quod adest sollicitudo dinis plenum, quod futurum est formidofum, lex paratum supplicium ostentans, vitia ex vitijs coacta, occasiorem arguendi maleficij captans inimicus: quae quotidiano vehementer eius animum excutiant.

Synchorests.

Zvxxwrens cum aliquid etiam iniquum caussa fiducia concedimus. Quint. lib. 9. cap. 2.

Synchysis.

Siue antithesis, comparatio rerum, atque personarum inter se contrariarum. Ut, ego arguor pro malefactis: Helena redeat, virgo pereat innocens: tua reconcilietur uxor, mea negetur, filia mea. Cicero pro Murena, Vigilas tu de nocte, ut consultoribus tuis respondeas; ille ut mature, quo intendit cum exercitu perueniat, &c. Item in Verrinis, iste multo sceleratior, & nequior quam ille. Adrianus, aliquando etiam felicior fuit, &c.

Synchysis.

Confusio est hyperbatum obscurum.

Synecdoche.

Notum ex vulgaribus tropis.

Synceciosis.

Zovvniwris commistio, qua duas res diuersas colligit, ut, tam deest auaro, quod habet, quam quod non habet. Fab. lib. 8. cap. 3. a Scaligero dicitur. Cinnus poet. lib. 3. cap. 46.

Synonymia.

Communio nominis. Utimur autem eo genere videtur dignitatem, aut magnitudinem rei demonstrare: ideoque in eiusdem significatione plura conferuntur, ut si dicas, prostratus, affixit, perculit.

Sistrophe.

Est conuersio & conuolutio.

Tapinosis.

Cum rei dignitas verbi humilitate deprimatur, ut gurges, pro mari: Quint. lib. 8. cap. 3. Rea

Sustentatio in paradoxo.

Syllepsis.

Iul. Ruf. p. 30.

Est, cum duabus diuersisque sententijs, & rebus unum datur verbum minime utrisque conueniens. Ut, [inclusos utero Danaos, & pinea furrim. Laxat claustra Sinon.] Laxat enim ad Danaos referri non potest: sicut ad claustra. Et optime Graiugenum, cui me fortuna precari, [ac vitta comptos voluit praeferre ramos, ita & cui precari potest videri ratione connexum. Et, [his quidam signis, atque haec exempla secuti.] Haec latine dicitur correptio.

Symploce.

Aquil. p. 11.

Connexum: Haec figura ex utraque earum, quas supra demonstraui, composita est: utramque orationis speciem circundat. Nam & incipit saepius ab una parte orationis, & toties in unam, atque eandem desinit. Ut haec se habet, quis legem ruli: Rullus. Quis tribus sortitus est: Rullus. Quis decem viros creauit: idem Rullus.

Synatrosismus.

P. Rutil. p. 11.

Hoc & singulis verbis & plurium verborum coniunctione fieri potest. Singulis verbis hoc modo.

* al. Cleocharia.

* Clearchi, sed cum ad supplicium iudicandum se conuocaret, multa simul eum reuocant officia, consuetudo, tempus, existimatio, periculum, religio: quae singula pro-

Roi maguz humilis expositio definitur à Ser-
uio.

Tautologia.

Eandem rem pluribus verbis significat hoc
Aquil p. 21. schema. Differt autem per exiguo à superiori
figura, Synonymia: Ibi enim singulae par-
tes ex ordine idem significantes ponuntur:
hic vnus nominis, aut verbi prius positi vis
deinceps pluribus verbis explicatur: vt si di-
cas; Senatus, populiq; Romani summum
consilium, à quo iura exterae nationes
petunt. Hic enim vnum nomen Senatus pro-
secutionem accipit ex pluribus verbis, non aliud
significantibus. Qui enim summum consilium
dixit, & eum ordinem, à quo exterae
nationes iura petant, non aliud, quam senatū
dixit, sed proseguendo latius ornauit elocuti-
onem.

Traductio.

Eiusdem verbi crebrius positi quaedam di-
stinctio: vt, Qui nihil habet in vita iucundius
vita, is cum virtute vitam non potest colere:
Cic. lib. 4. ad Heren. Eadem est cum analepsi.

Zeugma.

Est cum vnum verbum communiter multis
sententijs iungitur ad omnes pari significatio-
ne pertinens, & adnexum, vt.

Aeneas Vrbe, & socijs, & classe relicta.

Latine haec figura dicitur ligatio, vel annexio.
N^e quid igitur à me in hac parte desidera-
retur, visum est istam figuram nomen-
claturam, ex Demetrio Phalereo, Hermoge-
ne, Longino, Alexandro, Aristidis scholiaste,
Rutilio, Aquila, Rufiniano, Beda, & ceteris
breuiter subijcere, tum propter antiquitatis
auctoritatem, quam magni facio, tum propter
variā, & sane non inutilem *ἑρμηνείαν* cogni-
tionem. Sed quia multas in tot veterum ob-
seruationibus esse minutias nemo non videt,
nunc omilla leuiorum figurarum disquisiti-
one, de vsu earum, quae notiores sunt, & ad ora-
tionis ornamenta laepius adhibentur, maxime
Ciceronianis exemplis pauca dicam.

De vsu, & Varijs ordinibus figurarum.

CAPVT XVIII.

Quod vestis corpori, stellae caelo, pratis flo-
res, regum coronis margaritae, scenae
& foto tabulae, atque insignia, hoc orati-

oni figurae, quibus nihil in oratorum appa-
ratu magnificentius: sed & in verbis contingere so-
let, in vsu quidam modus, ne si nimia fue-
rint, iisdem oratio potius obliui, quam disti-
ngui videatur.

Nescio enim quo pacto, non modò in re-
bus humanis, sed & in verbis contingere so-
let, vt summa voluptas fastidio sit vicina: &
pulcherrima quaeque si fuerint communi-
satietae impleant animos potius, quam dele-
ctent. Itaque & in mundo recursantes diei, &
noctis vices lucem efficiunt mortalibus iucun-
diorē, & annum temperant hyemis rigor,
feruor aestatis, amoenus veris decor, & autum-
ni grata maturitas, quae à Deo in natura pri-
mum condita, orator in verbis (sunt enim qua-
si naturae imagines) imitatur, nec orationem
figuris faciet, potius, quam decorabit.

Itaque nunc de earum vsu à nobis dicen-
dum est, non eo quidem ordine, qui tyronibus
tradi solet, sed qui instituto nostro, & dedo-
latis ingenijs sit commodior. At certè dum
còplector animo figuras omnes, vel ad docen-
dum, vel ad mouendum fictas reperio.

Primum igitur de ijs agam, quae ad illustre,
& suauē genus dicendi, in quo potissimum ef-
fert se delectatio, attinent, deinde grauis gene-
ris ornamenta, & figuras, quibus & docere, &
mouere possumus, ostendam.

Figurae ferme omnes, quibus haec dicendi
suauitas excolitur, aut in conformatione ali-
cuius imaginis, aut in repetitione verborum,
aut in dictionum nexu, & quadam gratia
concinnitatis versantur. Quae rerum imagines
efformant, vel vno, aut paucis verbis faciunt:
ex quo oriuntur metaphorae, antonomasiae,
epitheta, periphraes, synonymia, vel artifici-
osius, atque vberius expoliunt imagines, vnde
descriptions emergunt.

De primo ordine figurarum.

Quae imagines vno, vel paucis verbis expri-
munt.

CAPVT XIX.

PRIMA series figuratum metaphoram, an-
tonomasiā, epithetum, periphraem,
synonymiam comprehendit. De translatione
haec praescribit Demetrius.

Metaphora est ad vnum verbum contra-